

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra politologie

Postoj vybraných italských politických stran k imigrační politice
Bakalářská práce

Autor: Jan Šesták
Studijní program: B 6701 Politologie
Studijní obor: Politologie
Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Pavla Dočekalová, Ph.D.

Hradec Králové, 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval (pod vedením vedoucí bakalářské práce) samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne:

Rád bych poděkoval Mgr. Pavle Dočekalové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, cenné rady, trpělivost a odborný dohled.

Anotace

ŠESTÁK, JAN. *Postoj vybraných italských politických stran k imigrační politice*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2017, 59 s., bakalářská práce.

Bakalářská práce si vytyčuje za cíl analýzu postojů vybraných italských politických stran v jejich imigrační politice v letech 2013 – 2016. Cílem práce je tematizovat souvislosti mezi ideologickou sebereprezentací ve formě volebních či dlouhodobých stranických programů a vlastními návrhy imigračních zákonů/norem, jež tyto strany předkládaly ve vymezeném časovém období v italském parlamentu. Autora bude především zajímat, zda se naplní vstupní předpoklad, kdy by levicové strany měly zastávat otevřenější imigrační politiky, než strany pravicové. Celým textem se tedy prolínají ideologie vybraných politických stran s představou, jak přistupovat k různým aspektům imigrace v jejích nejrůznějších formách, a to od získávání státního občanství, až po představu jakým způsobem řešit ilegální vstup do země.

Klíčová slova: imigrace, imigrační politika, italské politické strany, volební programy, ideologie

Annotation

ŠESTÁK, JAN. *Attitude of Selected Italian Parties on Immigration Policy*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2017, 59pp, Bachelor Degree Thesis

The bachelor thesis focuses to analyze the attitudes of selected Italian political parties in their immigration policy in the years 2013–2016. The aim of the thesis is to search for relationship between ideological self-identification in the form of electoral or long-term party programs and own

proposals of immigration laws / quotas submitted by these parties in the defined period of time in the Italian Parliament. In particular, the author will be interested in whether the entry presumption would be fulfilled when left-wing parties should pursue more open immigration policies than those on the right. Whole text combines the ideologies of selected political parties with the idea of how to approach the various aspects of immigration in its various forms, from the acquisition of citizenship to the idea of how to deal with illegal entry into the country.

Key words: immigration, immigration policy, election programs, ideology, political parties in Italy

Seznam zkratek:

LN – Lega Nord

PD – Partito Democratico

NCD – Nuovo Centro Destra

FI – Forza Italia

M5S – Movimento Cinque Stelle

Obsah

Úvod.....	1
1 Migrace a imigrační politika.....	8
1.1 Migrace a její chápání.....	8
1.2 Imigrační politika.....	10
2 Ideologie a politické postoje ve vztahu k imigraci.....	13
2.1 Konzervativní smýšlení.....	13
2.2 Liberální smýšlení.....	16
2.3 Reformní socialisté.....	17
2.4 Krajní pravice.....	19
2.5 Populismus.....	20
3 Italské politické strany a jejich postoj k imigraci.....	22
3.1 Lega Nord (Liga Severu).....	22
3.2 Forza Italia (Vzhůru Itálie).....	25
3.3 Nuovo Centrodestra (Nová středopravice).....	28
3.4 Movimento Cinque Stelle (Hnutí pěti hvězd).....	31
3.5 Partito Democratico (Demokratická strana).....	34
4 Navrhované právní normy a zákony týkající se imigrace do Itálie.....	37
4.1 Otevřený postoj v italské imigrační politice.....	37
4.2 Uzavřený postoj v italské imigrační politice.....	41
Závěr.....	44
Prameny a literatura.....	47
Prameny.....	47
Literatura.....	54
Přílohy.....	60

Úvod

Již několik let patří italské břehy k těm nejvíce zasaženým, co se týká přílivu uprchlíků do Evropy. Apeninský poloostrov v minulosti čelil a nadále čelí vysokému náporu imigrantů především ze severní Afriky.

Nutno podotknout, že imigranty do Itálie jsou nejen nelegální běženci putující přes Středozemní moře, ale také lidé přicházející ze členských zemí Evropské unie, především z Balkánu, kteří většinou představují příliv zahraničních pracovních sil.

Ač se nabízených témat okolo imigrace a proudu uprchlíků do Evropy (Itálie) nabízí v akademickém diskurzu mnoho, z politologického hlediska se jeví aktuální studovat, jakým způsobem se s uprchlickou krizí a celkově s imigrací snaží politické strany vyrovnat.

V kontextu italských politických reálií si je potřeba uvědomit, do jakého sociálně napjatého prostředí uprchlická krize pozvolna přicházela. Máme na mysli fakt, že Itálie se nestihla ještě pořádně vzpamatovat z ekonomické recese, trvající od roku 2011. Ve chvíli, kdy se veřejné mínění začínalo názorově odklánět od vládnoucích politických elit, jsou italské politické strany nuceny řešit rostoucí nespokojenost vlastních voličů (jako příklad uveďme úspěch protestního hnutí Movimento Cinque Stelle v parlamentních volbách v roce 2013) a jsou také nuceny čelit rozsáhlé humanitární krizi celoevropského významu.

Důvodů, proč bude v bakalářské práci hledána odpověď na otázku postoje vybraných italských politických stran k imigraci, lze shledat více. Samotné řešení jakékoliv společenské či humanitární krize v daném státě stojí na politických stranách a jejich přístupu k ní. Většina politických stran se alespoň ve volební soutěži profiluje podle ideologického zaměření. Strana, která může mít vliv na rozhodování v zákonodárném sboru, tak ovlivňuje v mnoha ohledech politiku státu, včetně té imigrační.

To souvisí především s tím, že otázka uprchlické krize už není tématem pouze pro národní státy. Způsob, jak se s ní vypořádat a jaká nabídnout řešení přebírá pomalu agenda Evropské unie na úrovni supranacionální spolupráce. Postoje jednotlivých zemí se mohou odvíjet od

momentálně vládnoucích elit, které zastávají jednotlivá ideologická paradigmat a nabízejí různé postupy k překlenutí určitých společenských a sociálních fenoménů.

Jako ukázka může sloužit příklad přerozdělovacích kvót, týkajících se uprchlíků, který rozvířil současnou vlnu debat. Ač čelící ekonomickým potížím, Itálie jako zakládající člen Evropských společenství hraje nadále důležitou úlohu ve formování kontinentální politiky. Byla to právě levicová vláda italského premiéra Mattea Renziho, která pobízela členy EU k solidaritě. Tím pádem spolu s Řeckem a Německem stála na jaře roku 2015 u zrodu *Evropské migrační agendy* vydané Evropskou komisí. Daný dokument je znám veřejnosti především díky domluvě přerozdělování žadatelů o azyl z nejvíce postižených evropských zemí do ostatních členských států EU.

Studiem toho, jak se určité italské politické strany staví k řešení imigrace, můžeme jejich případným úspěchem v parlamentních volbách odhadnout další směřování země v imigrační politice.

Cíle práce a výzkumná otázka

Hlavním cílem práce je analyzovat postoj vybraných italských politických uskupení k imigrační politice. Autor staví na předpokladech, že ideologické dělení přináší rozdílné pohledy, jakým způsobem uchopit různá témata v oblasti imigrace. Daná stanoviska by tedy měla u politických stran odrážet nabídku uvedenou ve volebních či dlouhodobých programech jednotlivých stran, proklamování vlastního postoje k tématu v médiích či ve veřejném prostoru a korespondovat posléze s vykonáváním reálné imigrační politiky v praxi.

Lze se domnívat, že politické subjekty hlásící se k levici budou k imigrantům vstřícnější než subjekty, které můžeme zařadit na pravou stranu politického spektra.

Zde se nabízí výzkumná otázka, a to, jaký postoj zaujímají italské politické strany k imigraci a jakým způsobem se to odráží v implementování různých imigračních politik. K naplnění hlavního cíle je potřeba si stanovit objekty výzkumu. V našem případě se jedná právě o

italské politické strany, které jsou v politickém systému Itálie relevantní po posledních parlamentních volbách konaných v roce 2013. Jde o politické subjekty jak z levé – Partito Democratico (Demokratická strana; PD), tak z pravé části politického spektra Forza Italia (Vzhůru Itálie; FI) a Nuovo Centrodestra (Nová středopravice; NCD), jednu populistickou politickou stranu Movimento Cinque Stelle (Hnutí pěti hvězd; M5S) a jeden subjekt, který reprezentuje krajní pravici Lega Nord (Liga Severu; LN).

Zkoumané období bude stanoveno od parlamentních voleb konaných v roce 2013 do pádu Renziho vlády v prosinci 2016.

Dolní hranice časového vymezení reflektuje volební úspěch nového politického uskupení M5S, které do dvoublokové struktury v italském stranickém systému přineslo změnu. Časové vymezení se týká především výběru politických stran, který má pomoci přiblížit aktuálnost podoby postoje současných italských politických stran k imigrační politice. Imigrační proud do států EU byl započat již před rokem 2013 a danou skutečnost bude potřeba při naplňování cíle práce vzít v úvahu. Předdefinovaný interval nevylučuje možnost zohlednit dlouhodobé cíle politických stran přijaté před parlamentními volbami v roce 2013, které mohou mít kontinuální podobu do současnosti.

Horní časová hranice reflektuje odstoupení italského premiéra Mattea Renziho v po zamítavém konstitučním referendu týkajícího se reformy italského politického systému.

Metodologie

Z hlediska metodologie bude aplikován kvalitativní výzkum v rámci obsahové analýzy, která bude upřednostněna před kvantitativní formou. Učiněno tak bude především pro účely pochopení textového obsahu v programových prohlášeních a jiných mediálně komunikačních výstupech italských politických stran směrem k voliči nebo tvorbě jejich imigračních politik.

Počet případů N představuje pět výše uvedených politických subjektů, tedy vybrané italské politické strany. Předmětem studie budou Partito Democratico (PD), Nuovo Centrodestra (NCD), Movimento Cinque

Stelle (M5S), Forza Italia (FI) a Lega Nord (LN). Kritérium výběru je jednak jejich relevance v politickém systému Itálie po posledních parlamentních volbách konaných v roce 2013, kdy PD a NCD jsou vládními stranami a na druhé straně LN, FI spolu s M5S hlavními stranami opozičními. Dané subjekty byly vybrány také především kvůli předpokládané ideologické vzdálenosti vybrané za účelem reprezentativnosti zvoleného vzorku, který bude podroben zkoumání. Nalezneme zde jak reprezentanta krajní pravice v podobě LN, tak populistické hnutí M5S, dále levicovou PD nebo stranu pohybující se napravo od politického středu NCD a v neposlední řadě personifikovanou FI, kterou je obtížné klasifikovat.

Pro pochopení postoje politických stran k imigraci bude nejprve potřeba představit pojem migrace a s ní spojenou problematiku imigračních politik. Posléze bude na řadě uvedení jednotlivých ideologií a stylů politických jednání. Ovšem jejich výklad nezahrne dalekosáhlý výčet všech jejich znaků, ale především těch, které se týkají vztahu k imigraci, otevřenosti vůči cizincům a změnám ve společnosti s tím souvisejících.

V rámci již zmíněného kvalitativního výzkumu bude zahrnuta analýza textů, jako jsou volební programy a stranické dokumenty, týkající se dlouhodobých či krátkodobých programů a ideologických cílů představených politických stran. Chceme-li poznat, jakým způsobem se politické strany staví k dané problematice, je vhodné zařadit do výzkumu i rétoriku zkoumaných politických subjektů, která v určitých situacích je více vypovídající o konkrétním stanovisku, než „uhlazené“ volební programy. I zde se zaměříme na problematiku migrace do Itálie, a na to, jaká panuje představa o jejím řešení.

Vybrané italské politické strany ve svých programech a mediálních výstupech odkazují na vlastní ideologickou sebereprezentaci. Jakým způsobem implementují a prosazují (případně se o ně snaží) konkrétní imigrační politiky do praxe, bude uvedeno na příkladech návrhů zákonů a hlasování o nich v italském Senátu (Senato) nebo v Poslanecké sněmovně (Camera dei Deputati). Zajímat nás budou dvě roviny, za prvé jaké konkrétní imigrační politiky se jednotlivé strany snažily v italském parlamentu prosadit a za druhé, zda k nim zaujaly restriktivní či otevřené

stanovisko. Výše popsané vystihuje jejich postoj k imigrační politice, jak z pohledu nastolené agendy, tak otevřenosti či uzavřenosti k imigrantům přicházejícím do Itálie.

Vztah k Dublinské úmluvě a mezinárodní operaci Triton bude oproti zadání vynechán, jelikož původní ambice autora by přesahovala rozsah této bakalářské práce.

Členění práce

Úvodní kapitola se zaměří na operacionalizaci pojmů migrace a imigrační politika. Představeny budou základní modely, které panují v současném odborném diskurzu. Daný krok vymezí mantinely našeho zkoumání, ve kterých se budeme po následující dobu v textu pohybovat.

Druhá kapitola bude tedy vyplněna teoretickým rámcem hlavních politických ideologií zkoumaných politických stran, při kladení důrazu na vztah k otevřenosti/uzavřenosti vůči cizincům a imigrantům.

Ve třetí kapitole přejdeme k analytické části práce a pozornost bude upřena k výše uvedeným subjektům výzkumu, tj. vybraným italským politickým stranám. V přidružených podkapitolách bude představeno ideologické zaměření (ohledně imigrace) v následujícím pořadí: Lega Nord, Forza Italia, Nuovo Centrodestra, Movimento Cinque Stelle a Partito Democratico. V této souvislosti budeme pokračovat ve studiu volebních, krátkodobých a dlouhodobých stranických programů výše uvedených politických stran, ve kterých bude hledána souvislost s tématem migrace do Itálie.

Následující čtvrtá kapitola bude zkoumat, jakým způsobem se italské politické strany snaží o praktickou tvorbu imigrační politiky. Jak již bylo uvedeno, bude se tak díť skrze návrhy zákonů v italském Parlamentu, případně hlasování o nich a zvolené agendě.

Stav výzkumu a analýza dostupných zdrojů

Téma samotné nebylo pro nedostatek časového odstupu v odborné literatuře prozatím podrobněji uchopeno. V minulých letech lze postoj

italských politických stran k imigrační politice nalézt ve studiích zabývajících se jednotlivými subjekty každým zvlášť.

Pozornost autorů se nejvíce soustřeďovala především na vývoj a definici Lega Nord, jako příklad lze uvést Marcha Tarchiho (1998), Annu Cento Bull spolu s Markem Gilbertem (2001) nebo italského politologa zajímajícího se o politické strany na Apeninském poloostrově obecně, Piera Ignazi (2003, 2006 a 2008). Jakým způsobem krajní pravice využívá imigrační krize k vyvolávání pocitu nezadržitelné islamizace evropského kontinentu, lze nalézt v publikaci u Ruth Wodakové (2015) „The Politics of Fear. What Right-Wing Populist Discourses Mean“.

Fenomén nárůstu populismu v Evropě a s tím související úspěch těchto politických stran popisuje ve svých studiích např. Hans Georg – Betz (1998 a 2007). Za jednu z nich je všeobecně považováno také italské Hnutí pěti hvězd pod vedením Bebe Grilla. Otázkou jeho úspěchu, který nemusí nutně souviset s antagonismem vůči cizincům, se zabývá například Liza Lanzone z Univerzity v Nice. Ta spolu s Dwaynem Woodsem přispěla v Politics & Governance studií „Riding the Populist Web: Contextualizing the Five Star Movement (M5S) in Italy“ (Lanzone, Woods 2015).

O tomto hnutí píše a vydává odborné články taktéž italský politolog Fabio Bordignon, jehož studii uveřejněnou v South European Society and Politics vydanou společně se sociologem Luigim Ceccarinim (2013) si také představíme.

Nespočet studií vyšlo o další výrazné postavě italské politické scény Silviu Berlusconi. Vývoj jeho politické kariéry mapuje Patrik McCarthy (1996) a konec politické éry Carlo Ruzza, Carlo a Stefano Fella (2013). Novátorským přístupem ve stylu Berlusconiho politické komunikace se zabývá Markéta Šustková (2008) ve své stati „Silvio Berlusconi a Forza Italia: fyziognomie marketingu lídra“.

Současným vládním uskupením a jeho hodnotami, tedy Partito Democratico, se zabývají italští autoři Gianfranco Pasquino (2013), Elisabetta Brighi a Lilia Giugni (2016).

Tématem italské imigrační politiky a jejího směřování současné levicové koaliční vlády se například zabývá Elif Cetin v Journal of Modern Italian Studies stati „The Italian Left and Italy's (Evolving) Foreign Policy

of Immigration Controls“ (Cetin 2015). Samotné téma italské imigrační politiky a jejího vykonávání uchopil Maurizio Ambrosini, který spolu s Annou Triandafyllidou v *European Journal of Migration and Law* rozebírají společné rysy Itálie a Řecka (Triandafyllidou, Ambrosini 2011).

Publikací o migračních teoriích je nepřeborná řada, přesto my zde můžeme zmínit autory jako Raúl Delgada Wise a Humberta Márquez Covarrubiase (2012) nebo Stepheny Castlesee a Marka J. Millera (2009). Z českého odborného prostředí uvedme například Drbohlava s Uherkou (2007).

Dalším cenným zdrojem informací o postoji italských politických stran k imigraci jsou masmédiá, a to v několika podobách. Jsou jimi internetové stránky hlavních seriózních italských deníků, mezi které řadíme: *La Repubblica*, *La Stampa* či *Corriere della Sera* seskupených v Národně sdružené tiskové agentuře ANSA (*Agenzia Nazionale Stampa Associata*) a dále webové a facebookové stránky zkoumaných subjektů. Mezi cenné informační zdroje patří také nezávislá periodika zabývající se italskou politikou, jako jsou *Termomemropolitico.it* či *Formiche.net*.

Jak můžeme vidět výše, zdaleka ne všechna vyjmenovaná literatura a studie jsou zaměřeny přímo na studium politických ideologií ve vztahu k imigraci. Výzkum se ubírá k celkovému pojetí a pochopení proměny tradičních ideologií a s ním souvisejícího vývoje politických stran. V případě výzkumu samotných ideologií lze vysledovat obšírnou odbornou diskuzi nad jejich relevancí a platností v postmoderní éře, ve které na počátku 21. století žijeme. I tento faktor bude autor muset zohlednit ve své cestě za odpovědí na výzkumnou otázku, kterou si stanovil.

1 Migrace a imigrační politika

Uvedená bakalářská práce bude směřovat k poznání, zda ideologická východiska italských politických stran svým postojem k imigraci jsou v souladu s jejich reálně vykonávanou imigrační politikou. Proto je nezbytné porozumět samotnému významu slov migrace a imigrační politika a tyto pojmy je nutno definovat a jasně v této kapitole vysvětlit.

1.1 Migrace a její chápání

Samotný termín migrace má mnoho rozličných podob a podle Stojanova a Gladišové v současné době není možné ucelenou teorii o mezinárodní migraci nalézt. K tomu skepticky dodávají, že v současném vědeckém diskurzu ani nepanuje taková snaha o její vytvoření. Uvedení autoři se tak odvolávají na Drbohlava s Uherkou¹, kteří příčinu nalézají ve vzniku rozdílných přístupů odvozených v různou dobu a vědní disciplínu (srovnej Stojanov a Gladišová 2011: 10 a Drbohlav a Uherek 2007: 126). Výše uvedené podporuje Massey tvrzením, že existuje několik na sobě nezávislých teorií, jež jsou jedna vůči druhé v izolaci (Massey 1998: 17).

Ačkoliv lze tedy najít několik různých, spolu provázaných teorií, bude nás zajímat základní definice toho, co si pod migrací představit.

V základní rovině migraci chápeme jako stěhování obyvatelstva a podle jejího směru rozeznáváme migraci vnitřní a vnější. Nadále její tok určuje, jakým způsobem ji lze dělit – emigrace (vystěhování) a imigrace (přistěhování).² Další způsob zkoumání je migrační akt v určitém vztahu k hranicím dané oblasti, zabýváme se tedy migrací obyvatelstva z/do či uvnitř vybraného území. Druhou variantu nacházíme ve výzkumu migračního toku mezi předem vybranými územními celky (Roubíček 1997: 257). Zajímá-li nás postoj italských politických stran k imigraci, jako

---

¹ Drbohlav s Uherkou nadále tvrdí, že zkoumané teorie migrace nespĺňujú základní kritéria obecné platnosti a nemají explanační i predikační funkci. Klouí se k používání výrazů jako: koncepty, perspektivy, přístupy či modely (Drbohlav a Uherek 2007: 127).

² Pro potřeby naší práce budeme pracovat s druhým typem migrace, tedy s imigrací a bude zohledněna migrace vnější (mezinárodní). Na druhou stranu to neznamená, že téma vnitřní migrace určité italské politické strany nezohledňují ve svém dlouhodobém politickém programu (např. Lega Nord). Zde se jedná především o migrační tok směrem jih – sever Itálie.

vhodné se jeví využít zde první variantu, kde nás bude zajímat imigrace na Apeninský poloostrov, od které se vyvíjí směr imigrační politiky Itálie samotné³.

Palčivější problém může nastat při rozlišování mezi migrací dobrovolnou (vycházející z vlastní iniciativy migranta) a nedobrovolnou⁴ (vynucenou státní mocí). V případě nedobrovolné migrace může dojít k samotnému opuštění země původu přímým či nepřímým způsobem. Odchod z vlasti tak může vycházet z vlastní vůle jedince, jelikož jeho setrvání by mělo za následek pronásledování státní mocí. V daném případě hovoříme o perzekuci (Roubíček 1997: 262–263).

Při definici migrace jsme na předešlých řádcích hovořili o migraci založené na legálním základě (migranti jsou v nové hostitelské zemi legálně se všemi potřebnými dokumenty opravňujícími je ke vstupu a pobytu v zemi). Vedle toho se potýkáme s fenoménem nelegální imigrace.⁵ Fasani píše o jejích třech základních dimenzích: vstup do země, pobyt a zaměstnání. Hlavním rozdílem je tedy nelegální překročení hranice a navazující nelegální pobyt. S tím se pojí fakt, že v zemi, do které jste překročili ilegálně hranice, nemůžete mít v pořádku patřičné dokumenty týkající se pobytu. Bez těchto dvou prvních aspektů nelze získat legálně zaměstnání (Fasani 2008: 13).

Jenomže jak poukazuje King, striktní vytváření dichotomií mezi vnitřní/mezinárodní, legální/nelegální, dobrovolnou/vynucenou (ekonomičtí

---

³ Stephen Castles a Mark J. Miller definují mezinárodní migraci jako akt individuálního rozhodnutí, ve kterém dojde k vytržení od svých kořenů z místa původu a přesunu do nového působiště, kdy se vše odehraje v relativně rychlém časovém horizontu. Je chápána jako kolektivní akce vyplývající z probíhajících sociálních změn, které mají přímý dopad na celou společnost. Tyto změny se odrážejí, jak v místech odkud migrace plyne, tak i v cílové destinaci (Castles a Miller 2009: 20).

⁴ Delgado Wise a Márquez Covarrubias poukazují na několik důvodů, proč k vynucené (nedobrovolné) migraci dochází. Může se jednat jak o následek násilí, konfliktů (sociálních, politických či komunálních), případně důsledkem přírodních katastrof, ztrátu majetku, vyloučení ze společnosti, následku obchodování s lidmi za účelem prostituce, případně ve slabé příležitosti nalézt obživu – zde hovoříme o tzv. „ekonomických migrantech“. Vyjmenované aspekty mohou vážně postihnout jak jednotlivce, rodiny, komunity tak celé národy. Může se také jednat o migraci kvalifikovaných pracovníků z důvodu malé příležitosti se uplatnit na pracovním trhu (vědci, IT odborníci, umělci aj.). Jak autoři sami přiznávají, tak poslední kategorie nemusí být striktně do vynucené migrace řazena, jelikož daná skupina obyvatel neusiluje o pokrytí základních zdrojů obživy, ale o uspokojení jejich profesního života (Delgado Wise a Márquez Covarrubias 2012: 104–106).

⁵ Barša a Baršová upozorňují na fakt, že legální a nelegální migrace nemá obecně přijaté definice (Barša a Baršová 2005: 10).

migranti/uprchlíci) či dočasnou/trvalou migrací není tou správnou cestou k jejímu uchopení. Kategorizace podle něj sice může být užitečná při vytváření učebnicových definic, ale v praktické rovině může být obtížné s ní pracovat. Jelikož se migranti mohou pohybovat v obou sférách dyády naráz, případně mezi nimi přecházet. Největší rozpor autor nalézá v tom, zda se jedná v konkrétním případě o migraci dobrovolnou či vynucenou. Rozdíl mezi nimi totiž nebere v potaz fakt, že konflikty v dané zemi mohou mít za následek ekonomickou devastaci, která donutí lidi k odchodu a nejsou tak dle litery *Úmluvy o právním postavení uprchlíků*⁶ chápáni jako uprchlíci (King 2012: 8–9).

1.2 Imigrační politika

Zajímá-li nás to, jakým způsobem se staví italské politické strany k imigraci, nesmíme si opomenout přiblížit pojem imigrační politika, jelikož ona je tím nástrojem, skrze který mohou své postoje uplatnit v politické praxi. Otázkou zůstává, zda tak, jako se setkáváme s různými přístupy k migraci, můžeme narazit i na rozdílné koncepty imigračních politik? Na danou otázku se pokusíme najít odpověď na následujících řádcích.

Ve 2. pol. 20. století⁷ se západoevropské vlády snaží reagovat na rostoucí počet poptávaných pracovníků z ciziny do svých rozvinutých průmyslových ekonomik⁸. Začíná tedy panovat snaha předcházet zneužívání

---

⁶ Z této úmluvy vyplývá definice uprchlíka jako: „osoby, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti... „ (OSN 1951: čl. 1).

⁷ Samotný pojem imigrační politika je celkem nový fenomén. Mezinárodní migrace do vyspělých zemí vstoupila do nové fáze během globální ekonomické recese v 70. letech. Byla to zrovna doba tzv. ropných šoků a západoevropský model welfare státu procházel vlastní krizí. Vlády v těchto zemích do té doby chápaly imigraci jako marginální problém, který je pouze dočasným jevem (Rasmussen 1997: 83; Heisler 1997: 2)

⁸ Massey poukazuje na fakt, že jak se v postindustriální době objevují nové formy migrace (nelegální imigrace a uprchlictví), tak státy se sice snaží situaci řešit zákonnými překážkami a represivní hraniční politikou. Na druhou stranu implementování kvalitativních a kvantitativních limitů při vstupu do země vytváří rozdílné třídy migrantů s různě vybranými vlastnostmi, které v konečném důsledku zaujímají rozdílné pozice v socioekonomické struktuře v přijímající společnosti. Čím více jsou imigrační politiky restriktivnější, cena a risk všeho druhu migrace roste. Přesto všechno nejde zamezit propustnosti hranic v rámci nelegální migrace (Massey 1998: 12–14)

a obcházení imigračních regulací a politik. Zavedení několika restrikcí je tedy odpovědí na rostoucí ilegální migraci (Cornelius a Tsuda 2004: 4–5).

Terminologicky migrační politiky chápeme jako ty politiky, které mají za cíl přímou či nepřímou regulaci pohybu lidí přes mezinárodní hranice. Zjednodušeně řečeno, zabývají se pobytem migrantů na území státu, jehož nejsou občany. Právě do této kategorie patří problematika regulace legální migrace, při níž vyvstává otázka, jakou nastavit prevenci proti nelegální migraci a jakým způsobem ji postihovat. Migrační politiky tak ve svém důsledku lze dělit na imigrační a integrační politiky. Imigrační politiky si kladou za cíl stanovit, za jakých podmínek se mohou cizinci usadit v hostitelské zemi. Na imigrační politiky navazují politiky integrační, které mají za cíl podporovat proces začlenění přistěhovalců do hostitelských společností v rámci sociální a politické soudržnosti. Integrační politiky jsou tak nedílnou součástí politik imigračních (Baršová a Barša 2005: 10–11).

Efektivnímu zavádění imigrační politiky v liberálních demokraciích mohou vládě bránit také okolnosti různých zájmů několika rozličných skupin (zaměstnavatelů, náboženských skupin aj.). Ty mohou vlády vést k přijímání příznivějších imigračních politik, i přes to, že ekonomice se nedaří či tomu není nakloněno veřejné mínění. K tomu lze připočíst také možný tlak na země ze strany mezinárodních či regionálních organizací jako jsou OSN, Mezinárodní organizace práce a EU. Většina těchto institucí produkuje značné množství mezinárodních konvencí pro práva migrujících pracovníků (Cornelius a Tsuda 2004: 11–13).

Co tedy dnes ve zkratce pod imigrační politiky patří a bude nás po celou dobu práce u italských politických stran zajímat? V součtu výše uvedeného sem řadíme např.: sjednocování rodin, repatriaci, integraci imigrantů do přijímající společnosti a boj proti organizovanému zločinu ve formě převaděčství⁹ a obchodu s lidmi¹⁰ (Pastore 2004: 93), vymáhání

---

⁹ Anglická odborná literatura hovoří o „smugglingu“. Podle Úřadu OSN proti drogám a zločinu (UNODC) si pod tímto pojmem můžeme představit: „zadávání zakázek za účelem získání, přímo či nepřímo, finanční nebo jiné hmotné výhody plynoucí z nelegálního vstupu osoby do státu, ve kterém nedisponuje národností případně trvalým pobytem“ (UNODC 2004: 54).

¹⁰ V anglosaském odborném prostředí je používán termín „trafficking“, ten chápeme jako: „najímání, přepravu, převod, ukrývání nebo přijímání osob pomocí hrozby silou nebo použití síly či jiné formy nátlaku, únosu, podvodu, klamu ze zneužití moci nebo

postihů po zaměstnavatelích zaměstnávajících imigranty bez patřičných dokumentů, legalizace či amnestijní programy pro stávající nelegální přistěhovalce, dočasná povolení pro cizí pracovníky, azyl a uprchlickou politiku (Castles a Miller 2009: 181).

Jak můžeme vidět, tak termín imigrační politika lze široce definovat. Politické strany, ale ve svém každodenním životě ne vždy rozlišují mezi různými definicemi. Z tohoto důvodu bude potřeba sledovat všechny výše uvedené aspekty i za předpokladu, že některým z nich nebude věnována v politickém programu či v návrzích zákonů pozornost, a tím pádem budou vynechány.

---

zranitelného postavení či poskytnutím finančních prostředků nebo výhod k získání souhlasu osoby mající kontrolu nad jinou osobou, za účelem vykořisťování..." (UNODC 2004: 42).

2 Ideologie a politické postoje ve vztahu k imigraci

V následující kapitole se bude autor nadále zabývat imigrací, ale nebude se již zaměřovat na chápání definice samotné. Prozkoumá vztah mezi ideologickými teoriemi/politickými postoji a jaký zauímají postoj k imigraci.

Postupně budou představeny ideologie italských politických stran, vybraných do této práce. A jaké to tedy budou? Nejdříve si zařadíme vztah k migraci a přistěhovalectví z pohledu základních ideologických proudů, to znamená, že nás bude zajímat, jak o migraci přemýšlí konzervativci a liberálové. U těchto dvou panuje předpoklad, že budou základem pro ideovou platformu u pravicové Forza Italia a středopravé Nuovo Centro Destra. U středolevicového Partito Democratico lze očekávat postoje blízké reformním socialistům. Vše bude doplněno o soubor politických přesvědčení krajní pravice¹¹ (Lega Nord) a definujeme si pojem populismu (Movimento Cinque Stelle). Naopak bude vynechána pozornost u krajní levice¹² a křesťanské demokracie¹³.

Vybrané ideologie budou prozkoumány v rámci normativní roviny, která vychází z vnitřního hodnotového přesvědčení. Jak již bylo uvedeno výše, nebude objektem našeho zájmu historický popis a vývoj, ale snaha o najetí vztahu mezi ideologickým přesvědčením a postoji k problematice imigrace.

2.1 Konzervativní smýšlení

Jak tvrdí přední konzervativní myslitel současnosti Scruton, univerzálně platná konzervativní politika neexistuje. Konzervativní krédo lze sice systematicky uspořádat, ale u této ideologie budeme málokdy

---

¹¹ Autor si je vědom toho, že vybrané ideologie nepokrývají celou škálu momentálně existujících souborů politického přesvědčení. Pro potřeby naší práce ale není takový výčet nutný a můžeme ho omezit na pět zde zkoumaných politických stran.

¹² Italské politické strany, které by se pohybovaly na krajně levicovém politickém spektru, můžeme označit za marginální. Jsou to většinou ty strany, které se odštěpily během transformace Partito Comunista d'Italia (Italská komunistická strana; PCI) od mainstreamového proudu, který později vyústil v založení Partito democratico (Demokratické strany; PD).

¹³ Po zániknutí Democrazia Cristiana (Křesťanskodemokratická strana; DC) v roce 1994, její následovnice hrají v italském politickém systému sekundární roly (Hloušek a Kopeček 2010: 159).

svědky vyhlášení nějaké maximy, zásady, formule či cíle. Podstata konzervatismu zůstává nevyslovená a jeho vnější projevy jsou skeptické. Pramení to z vědomí, že lidské věci jsou natolik složité, natož aby je bylo možné vysvětlit abstraktní utopickou teorií (Scruton 1993: 13).

Pravdou zůstává, že konzervativce není nakloněn změnám (Kirk 2000: 26–27) a je to právě člověk blízký konzervativnímu myšlení, kdo klade důraz na dominantní rasové a kulturní skupiny ve společnosti, kolem kterých se utváří ústřední body historie. Jazyk se zde stává centrálním bodem, kdy vlastní kultura je všudypřítomná. Otázkou tedy zůstává, zda se konzervatismus, který se identifikuje s konkrétními postoji této dominantní rasové a kulturní skupiny, vůči ostatním spíše vymezuje nebo s nimi dokáže sympatizovat (Honderich 2005: 205–208)?

Odpověď na tuto otázku lze hledat u O'Haryho (2011), který chápe homogenní společnost jako vítaný element stability, jelikož je tím pádem více čitelná, předvídatelná a roste v ní důvěra mezi jejími členy. Zároveň také dodává, že v 21. století si musíme připustit povahu moderní společnosti, která je od představy homogenity vzdálena. Je tedy důležité při vládnutí respektovat společnost a její vývoj a přitom se nesnažit jí předělat¹⁴ – v tomto případě už to zabíhá k sociálnímu inženýrství. Konzervativci proti imigraci tedy vystupují spíše z obavy z multikulturalismu¹⁵, který má na svědomí liberalismus¹⁶ a proti kterému se vymezují (O'Hara 2011: 124–134).

Na druhou stranu již zmíněný Scruton kritizuje současný stav, kdy si držitelé azylu „užívají“ finančních dotací od vlády hostující země, která je povinna, dle Konvence OSN o uprchlících a azylu, nabídnout pohostinství na úkor vlastních občanů. Nastává tak mezera mezi vládou a lidem, která jedná nikoliv „naším“ jménem, ale jménem druhých. Scruton za touto národní krizí vidí výsledek transnacionální legislativy (Scruton 2007: 27).

---

¹⁴ Ten samý autor také pochybuje o tom, že má někdo znalosti jak samotnou imigraci zastavit (O'Hara 2011: 180).

¹⁵ Dle Murraye multikulturalismus uvádí populaci pod žití v tyranii politické korektnosti (Murray 2006: 191).

¹⁶ Konzervatismus chápe ve své základní podstatě společnost jako živý organismus, který není jednotlivý, ale vytvořen z několika elementů (obec či rodina). Z toho plyne kladení důrazu přednosti skupinových oproti individuálním zájmům. Naopak liberalismus staví na individuálních zájmech (Hloušek, Kopeček 2010: 184).

U konzervativních vlád se většinou můžeme setkat s restrikcemi ohledně imigrace¹⁷, přesto to nelze spojovat s rasovou otázkou¹⁸. Konzervatismus nezpochybňuje rasovou rovnost, na druhou stranu není přesvědčen o tom, že jí lze dosáhnout speciálním zacházením kvůli barvě kůže či původu. Není potřeba diskutovat o právech menšin, ale problém nastává v případě, kdy ona menšina má mít jiná práva než ostatní členové společnosti (Murray 2006: 183–184; Honderich 2005: 209).

S restrikcemi je tedy třeba pracovat opatrně, jelikož neuvážené pokusy zabránit velikým migračním tokům, mají za důsledek navýšení ilegální imigrace. Dochází tak k mimořádným číslům mrtvých a zranitelných lidí, kteří jsou na přečpaných lodích a v kamionech velkým ziskem pro organizovaný zločin a lidský obchod¹⁹. To nás zavádí k poznání, že konzervatismus nemůže být proti imigraci apriori v opozici. Je zřejmé, že migrace je potenciálně nestabilizující jev, přesto je v zájmu společnosti imigraci určit²⁰ a přijmout existenci kosmopolitního charakteru v mnoha společnostech (O'Hara 2011: 181–183).

Na druhou stranu je regulace účinnějším nástrojem než úplné zákazy. Regulaci můžete posílit, případně zrušit, nebude-li mít požadovaný efekt. Zákazy však mohou mít nezamýšlené důsledky (O'Hara 2011: 158).

---

¹⁷ Ačkoliv mainstreamové konzervativní politické strany jsou taktéž pro omezení imigrace a místy vykazují nacionální a xenofobní apel, odlišují se od krajní pravice slovníkem, která se nezdráhá používat větší hrubost, kritiku směrem k liberální demokracii a je celkově radikálnější. Dalším rozdílem je věrnost demokratickému systému. Krajní pravice tak činí proto, aby nebyla státními autoritami zakázána. Pozorujeme u ní rozpor s liberálními rysy, jako je např. protekce minorit od vůle většiny a snahou o kontrolu exekutivních orgánů. Konzervativní politické strany v takovém rozporu s demokratickými hodnotami nejsou (Art 2011: 11).

¹⁸ Otázka řešení imigrace je politickým dynamitem, jelikož snaha o její kontrolu může snadno vést k rasismu. Proto zdá se důležité oddělit linku mezi kulturní homogenitou a agresivní odpovědí na imigraci. (O'Hara 2011: 179).

¹⁹ Obchod s lidmi je, po tom s drogami, druhý nejvýnosnější na světě. Rozdíl panuje pouze v tom, že u drogové zásilky je snaha, aby dorazila v pořádku do cíle. Pašeráci s nelegálními běženci takovou snahu a starost neprojevují. Posílají uprchlíky na cestu ve chvíli, kdy již mají zapláceno a jejich osud je jim lhostejný (Di Nicola, Musumeci 2014: 40).

²⁰ Scruton se vymezuje proti „socialistickému“ přesvědčení, že imigrace je v dnešním globálním světě jaksi nevyhnutelná a poroste do budoucnosti. Tento fakt, který autor uvádí, nemůže konzervavec nikdy přijmout (Scruton 2007: 160-166).

2.2 Liberální smýšlení

Ani v případě liberálního postoje k imigraci, nelze očekávat ucelený a jednotný postoj. Přesto i zde můžeme najít pomyslnou červenou linii, která se u několika rozličných autorů a myslitelů vyznačuje podobnými rysy²¹.

Už v úvodu do studia současných liberálů se setkáme s myšlenkou vlastní celému liberálnímu smýšlení, které principiálně staví na rovnoprávné reprezentaci všech osob. V jejich podání je základní jednotkou společenské analýzy jedinec, jakožto zdroj a základ veškeré tvořivosti a aktivity ve společnosti. Společnost má sice také svá práva a je odpovědná za mnoho problémů, ale přitom ona sama je jedinci tvořena. S tím ovšem nekoresponduje potřeba nadčasové ochrany a obrany svébytných a jedinečných kultur (Gutmannová 2001: 21–27; Boaz 2002: 97).

Kymlicka (1995) uvádí, že liberalismus sice klade důraz na svobodu jednotlivce, ale můžeme se zde také setkat se základními požadavky na autonomii národních skupin. Respektování práv menšin může rozšířit svobody individuální, jelikož důvěra ve společnosti roste se svobodou (Kymlicka 1995: 75).

Pravdou zůstává, že podle liberálů má stát zajistit blahobyt především svým občanům: z tohoto důvodu existují národní hranice, které ho chrání. Zároveň je povinností státu dbát na osobní svobody jednotlivce a vytvářet prostor pro rozvoj všech jedinců, tedy zvláště osob slabých a vyloučených (sem lze zařadit většinu imigrujících cizinců). Tomu odporuje praxe restriktivních imigračních politik (Štica 2010: 132–133).

Překlenout mezeru mezi ideálem svobodné imigrace a ideálem národního sebeurčení se může zdát složité. Cesta, ale dle Tamira (1993) může vést skrze rozlišení mezi právy uprchlíků a přistěhovalců. Ten připouští, že některé restrikce ohledně imigrace mohou být ospravedlnitelné. Na druhou stranu by nikdy nemělo být odstoupeno od absolutní povinnosti

---

²¹ Soudobý liberální proud nabízí čtyři přístupy k imigraci. Jedná se o libertariánský, liberální (sociálně liberální), komunitaristický a pragmatický přístup. U prvních dvou zmiňovaných se setkáváme s optikou tzv. „otevřených hranic“. Naopak u poslední dvou jmenovaných narazíme na postoj tzv. „uzavřených hranic“. Rozdíl spočívá v debatě o hledání důvodů proč nečlenovi partikulární skupiny odepírat vstup, případně právo na pobyt a určování kritérií za jakých podmínek se lze stát členem společenství (Štica 2010: 153).

poskytnout útočiště pro jednotlivce do té doby, je-li jejich život v ohrožení (Tamir 1993: 159).

Na závěr si uveďme Kymlicku (2007), který popisuje osm nejčastějších forem přistěhovalecké liberální politiky: 1) ústavní, legislativní nebo parlamentní potvrzení multikulturalismu na centrální a lokální úrovni; 2) adaptace multikulturalismu do školních osnov; 3) začleňování etnické reprezentace v mandátu veřejných médií; 4) výjimky z dress codu; 5) povolení dvojitého občanství; 6) financování organizací etnických skupin na podporu kulturních aktivit; 7) financování bilingválního vzdělávání; a konečně za 8) afirmativní akce pro znevýhodněné skupiny imigrantů. Někteří komentátoři řadí ještě devátý bod ve formě otevřené hranice a velmi vstřícné imigrační politiky. Kymlicka sám tyto autory řadí již k libertariánům, jelikož si přejí celkově větší kulturní a etnickou diverzitu (Kymlicka 2007: 73–74).

2.3 Reformní socialisté

Jak poukazuje Meyer (2000), tak sociální demokraté v nedávné minulosti prošli transformací²², především u ekologických a ekonomických otázek. Jednou takovou otázkou je i postavení zahraničních (pracovních) přistěhovalců v evropských společnostech, kteří je v 70. a 80. letech 20. století proměnili v různé míře do multikulturního rámce. Všechny aspekty jako pracovní imigrace, politicky vyvolané proudy uprchlíků či ilegální přistěhovalectví vedou k soužití lidí různého kulturního původu. Zde pro sociální demokracii vzniká obtížný manévrovací prostor, kdy musí balancovat mezi dvěma póly. Na jedné straně mezi jasnou obranou lidských práv (v kontextu pravidel demokracie platících pro všechny) a na straně druhé mezi zajištěním práva nábožensko-kulturních skupin na rozvoj jejich vlastního způsobu života (Meyer 2000: 65–91).

---

²² René Cuperus a Mark Elchardus (2012) jsou přesvědčeni, že sociální demokraté v době, kdy Evropa trpí imigračním traumatem, zaspali. Napříč evropským kontinentem roste veřejná revolta proti diversitě a multikulturní společnosti, která má za následek nárůst politických stran zaměřených na protiimigrační tematiku v rámci strachu ohrožení z cizinců u nativních obyvatel. Tento faktor má vliv na sociální deprivaci a rozdělení společnosti. S tím se pojí nezaměstnanost, chudoba a segregace přistěhovalců. Vše výše popsáno jsou symptomy neúspěšné integrace (Cuperus a Elchardus 2012: 125).

Ačkoliv v ideologii současných reformních socialistů mnoho o samotné imigraci nenajdeme, jelikož se spíše zabývají vyvážeností mezi trhem a státem (oproti dřívější snaze odstranit kapitalismus), je možné jejich pozici odvodit skrze doktrínu sociální rovnosti. Ta věří, že jestli lidé žijí v rovných podmínkách, budou se snáze jeden s druhým identifikovat, a tím pádem společně pracovat k obecnému prospěchu. Rovné výsledky tudíž posilují sociální solidaritu. Naopak sociální nerovnost vede k nestabilitě (Heywood 2008: 123–125).

Ona nerovnost vznikla paradoxně výdobytkem sociálních demokratů. Tím je silný stát blahobytu, přitahující nepřiměřená čísla imigrantů a držitele azylu, zároveň je však dobře chráněn pracovní trh. Tato ochrana zmírňuje problém chudých pracujících, ale na druhou stranu je složité se na tento trh dostat, pokud je člověk nově příchozí a má pouze základní znalosti. To vytváří dělení na tzv. „insiders“ a „outsiders“²³ na pracovním trhu. Na této cestě tak welfare stát dobře chrání práva pracovníků, ale roste dlouhodobá nezaměstnanost u migrantů, pro které je složité se na pracovní trh dostat, a tím pádem začlenit do společnosti (Cuperus a Elchardus 2012: 128).

Samotná migrace je původním jevem, ale pravdou zůstává, že její neregulovaný pohyb je lidskou tragédií a zdrojem sociálního či politického neklidu v naší společnosti. Přesto ji nelze chápat jako břemeno, ale její úspěšné zvládnutí se stává zdrojem bohatství pro celou společnost (Germa 2002: 247–248).

Dnešní sociální demokracii můžeme tedy rozdělit na dva proudy. Jeden z těchto proudů je tzv. kosmopolitní, který je vysoce vzdělaný a staví se proti restrikcím k přistěhovalectví a je nakloněn multikulturnímu modelu společnosti. Druhým proudem jsou tradicionalisté složení z méně

---

²³ Daný model popisuje stav na trhu práce, kdy existuje jedna skupina lidí, která na něm má více privilegované postavení než druhá. Insiders (současní pracující) mají více pracovních příležitostí oproti outsiders (hledající zaměstnání). Důvodem jsou náklady pro zaměstnavatele v případě nahrazení současně pracujících novými zaměstnanci, kteří se potřebují nejdříve naučit znalosti svých předchůdců. To v určitých případech může vést až k sociálnímu vyloučení dlouhodobě nezaměstnaných, případně špatně placených zaměstnanců. Ti jsou tak nuceni žít na okraji velikých měst s nedostatečnou sítí služeb a školního vzdělávání. Svým slabým postavením na trhu práce se tak dostávají taktéž do role outsidera na trhu s nájemnými byty a točí se v bludném kruhu sociálního vyloučení na okraji společnosti (Lindbeck a Snower 2001: 165 a 170).

vzdělaných pracovníků a sociálně zranitelných členů střední třídy, ti se vyslovují pro větší restrikcí přistěhovalectví v rámci ochrany pracujících v přijímající společnosti (Cuperus a Elchardus 2012: 135).

2.4 Krajiné pravice

Ačkoliv existuje mnoho definic od řady různých autorů, panuje mezi nimi většinou shoda o pěti základních kamenech, které krajniné pravice charakterizují, jsou jimi: nacionalismus, rasismus, xenofobie, protidemokratické postoje a volání po vytvoření silného státu (srovnej Mudde 2000: 11; Ignazi 2003: 27).

Mylné by bylo domnívat se, že krajniné pravice je homogenní, můžeme však vypořozovat, co je pro všechny charakteristické a stejné, a to téma přistěhovalectví. Dalším spojujícím prvkem je odvolávání se na téma národné identity ohrožené cizím vpádem či vnitřními nepřáteli. S tím souvisí i obvinění vládnoucích politických garnitur z neschopnosti uhájít národné zájmy. Politické strany krajniné pravice se snaží stavět do role ochránce tradičních hodnot se snahou zabrzdit úpadek pro obyvatelstvo, tvrdě zasažené účinky globalizace, dezindustrializace a městské anomie (Milza 2005: 7).

Krajniné pravice se vymezuje především proti levicovému libertarianismu a zakládá svoji politickou vizi na jednotné kulturné identitě. Do programu se tak dostává antiimigrační politika ne ve smyslu etnického rasismu, ale „rozdílného nativismu“, případně „kulturního rasismu“²⁴ (Bornschieer 2010: 20–21).

Nastalou situaci umožnily sociální změny v období globalizace a tzv. postindustrializace, které vyprodukovaly své poražené (myšleno ty, kteří se nedokázali v této době prosadit ve společnosti a na trhu práce). Tyto dva uvedené původní jevy spojené spolu s masivním nárůstem populace mezi imigranty, a s tím související pocit zvýšeného nebezpečí mezi lidmi – si

---

²⁴ V případě kulturního rasismu hovoříme o přesvědčení, kdy jinému etniku nežli tomu domácím, je dávana za vinu zhoršená ekonomická situace a tzv. „parazitismus“ na sociálním systému. Děje se tak především z důvodu poukázání na rozdílné kulturní, sociální a náboženské odlišnosti, které nejsou kompatibilní s majoritní společností. Takovéto zdůraznění má za cíl ospravedlnit záporné postoje k určitému etniku jako celku. Tento způsob umožňuje neoperovat s biologickými rasovými teoriemi a je využíván za účelem nezískat nálepku rasisty (Charvát 2007: 60).

vyžádalo politickou poptávku po řešení těchto problémů. Krajní pravice tak hovoří o úpadku vlastního národa a deklaruje potřebu nápravy (Art 2011: 12, Caiani, Della Porta, Wagemann 2012: 5-6).

Minoritní část v těchto politických uskupeních si přidržuje biologické formy rasismu, upřednostňující jednu etnickou skupinu geneticky nad jinou. Majoritní část směřuje více k etnopluralismu, který nepředpokládá rasovou hierarchii, ale je přesvědčen o škodlivosti míchání etnických skupin, které přináší řadu nepřekonatelných problémů. Jsou pro jasné omezení imigrace a jejího zvrácení skrze deportace a odmítají jakýkoliv politický projekt, který se to bude snažit změnit (Art 2011: 11).

Mering a Mc Carty hovoří o jevu tzv. islámofobie. Ten můžeme chápat jako pocit ohrožení pan-evropské koncepce identity, díky rostoucí muslimské populaci. A právě poukazování na potíže imigrace a integrace, především muslimských imigrantů, je hlavním zdrojem růstu aktivit krajní pravice (Mering a Mc Carty 2013: 4–6).

Jak vidno z předešlých řádků, krajní pravice má dvě dichotomní roviny exkluzivního charakteru. Ta první – vertikální, je mířena proti „vzdálenému establishmentu“, druhá rovina – horizontální, se vymezuje proti cizincům. Národní ekonomika má primárně sloužit národu a výtobytky sociálního státu mají být k dispozici pouze místním občanům, kteří pro něj tvrdě pracují. Jenomže to se neděje a je chybně dána přednost politicky korektní imigrační politice od občanů „vzdálené“ vlády²⁵ (Grabow a Hartleb 2013: 18).

Jak bude představeno v poslední podkapitole, krajní pravice s populismem úzce souvisí a některé charakteristické rysy se v obou dvou případech prolínají.

2.5 Populismus

Taktéž pod populismem si nelze představit určitou politickou ideologii, nemáme totiž k dispozici teorii, která by ho popisovala (Urbinati 2014: 129). Lze ho spíše charakterizovat jako styl politické propagandy se zájmem o „obyčejného člověka“, kterého se snaží chránit před „politickými

---

²⁵ Krajně pravicové strany bortí úmyslně politická tabu a tváří se jako čerstvá politická síla, která není zkorumpovaná mocí a stojí mimo zavedený establishment (Liang 2007: 6).

elitami“ a „nenasytným státním aparátem“. K tomu je nadále nutné připočíst nabídku rychlých a jednoduchých řešení, kdy je využíváno strachu z různých skupin v naší společnosti. V našem případě se jedná o strach z imigrantů či islámu a příslib restriktivních imigračních opatření (Charvát 2007: 71).

Populistický politik míří tedy svá slova přímo k lidem řečí srozumitelnou pro každého, ta je velmi zjednodušená a nabízí rychlá řešení (Simeoni 2015: 101–102).

Ve své podstatě můžeme populismus shrnout do následujících čtyř bodů. Za prvé klade vinu intelektuálům a politickým elitám za rozdělení ve společnosti, kterým rozbíjejí (např. přizváním cizích elementů v podobě přistěhovalců) sdílenou regionální či národní identitu, která stmeluje. Druhým bodem je tvrzení o suverenitě lidu ve smyslu jednoty hlasu jako odrazu jeho vůle a ta by měla být vyjádřena v referendu. Třetí poznávací znamení spatřujeme v přesvědčení populistů o nutnosti ochrany tradice a kulturních hodnot přispívajících k veřejnému blahu. Ačkoliv je populismus ideologicky flexibilní, najdeme u něho tuto složku ve většině případů, z tohoto důvodu se s ním také často setkáváme u politických subjektů blízkých nacionalismu a regionalismu. Poslední premisou je apel na všednost politických lídrů těchto stran či hnutí, kteří podávají obraz sebe sama jako jednoho z lidu. Tím pádem nepoužívají jazyk elit, ale mluví „srozumitelnou“ formou, která se vyznačuje expresivním a přímým stylem komunikace (Albertazzi, McDonnell 2008: 6–7).

Populismus tak ve vztahu k imigraci umně využívá, podobně jako krajní pravice, strachu z cizího elementu ve vlastní kultuře. Jedná se především o vyvolání pocitu u občanů o odtržení elit od jejich problémů, které zůstávají nevyslyšeny. Tím pádem nabízí rychlá a jednoduchá řešení.

3 Italské politické strany a jejich postoj k imigraci

Ve třetí kapitole prolne všechny naše doposud získané poznatky týkající se operacionalizované migrace a imigrační politiky spolu s politickými ideologiemi, které jsme zařadili do předešlé kapitoly.

Na následujících řádcích se budeme zabývat vybranými italskými politickými stranami: Lega Nord (Liga Severu; LN), Nuovo Centro Destra (Nová středopravice; NCD), Forza Italia (Vzhůru Itálie; FI), Movimento Cinque Stelle (Hnutí pět hvězd; M5S) a Partito Democratico (Demokratická strana; PD). Bude nás zajímat, jak strany sami sebe ideologicky profilují ve vztahu k imigraci a imigrační politice.

3.1 Lega Nord (Liga Severu)

Už její vznik (1991) sloučením Benátské²⁶ a Lombardské ligy²⁷ (Lega Veneta a Lega Lombarda) napovídal, jak se bude proti cizincům či imigrantům vymezovat. Regionálně zaměřená Lega Nord (LN) se neúspěšně snažila o projekt samostatné Padanie²⁸. Její transformace přichází ve 2. pol. 90 let, kdy LN získává typické rysy krajně pravicových stran²⁹ (Art 2011: 226, Ignazi 2006: 346).

---

²⁶ Benátská liga byla aktivní od 70. let a vyznačovala se hlavně zájmem o ochranu lokálního benátského kulturního dědictví, dialektem a tradicemi. Hovoříme zde o tzv. lokálním šovinismu, kdy panuje požadavek na ochranu místních regionálních skupin ve vzdělávání, zdravotní péči či pracovních příležitostech (Ignazi 2008: 54, Art 2011 217).

²⁷ Lombardská liga vstoupila na italskou politickou scénu na přelomu 80. a 90. let s politickým programem, který se vymezoval proti italskému jihu. Tato část země s jejími obyvateli byla označena za línou, neschopnou a parazitující na sociálním systému. Přinesla tak do té doby nové politické téma, jímž bylo zpochybnění italské unitární jednoty a myšlenka rozdělení země na Sever/Jih (Ignazi 2013: 54–55). Setkáváme se tedy s jasným vymezením proti vnitřní imigraci v rámci Itálie. Strmiska píše o tom, že „*Jihoitalští imigranti byli severoitalskými autonomisty považováni nejen za reprezentanty cizí a svým způsobem zaostalé periferie, nýbrž také za nežádoucí exponenty „římské koloniální moci“ uvnitř jejich vlastní, severoitalské periferie*“ (Strmiska 2013).

²⁸ V roce 1996 došlo jejím předákem Umberto Bossim na březích řeky Pádu k nezdařilé manifestaci o ustavení státního útvaru *Repubblica Federale Padana* (Milza 2005: 307).

²⁹ Betz ji charakterizoval jako jednu z nejradikálnějších populistických stran na konci 90. let. Strana se prezentovala radikálním neoliberálním programem. Pro dosažení vytyčených sociopolitických a socioekonomických cílů ve svém programu LN sledovala populistickou strategii za účelem mobilizace veřejného mínění vymezeným proti určitým skupinám – Jižané a imigranti. Posléze se začíná zaměřovat na voliče blíže k centru a střed pozornosti není poután ji na Jižany, ale na invazi Arabů a Afričanů. To vše je spjato se jménem lídra Umberta Bossiho. Ten chtěl vracet imigranty do zemí svého původu vojenskými speciály, nebo jim zamezit vstupu do země střelbou z gumových projektilů (Betz 1998: 45–49).

Oproti tomu Strmiska či Spektarowski poukazují na to, že LN v sobě slučuje rysy populistického a etnicko - teritoriálního protestního hnutí³⁰ (Strmiska 2013, Bobba a McDonnell 2016: 282).

Podíváme-li se na to, jak Lega Nord vystupuje např. ve svém dokumentu zaměřeném na imigraci s názvem „*Immigrazione: Linee Guida Generali Lega Nord*“ (Imigrace: Obecné zásady Ligy Severu), můžeme vypožorovat požadavek na důsledné dodržování italských a mezinárodních zákonů dotýkajících se problematiky imigrace.

Jedinou žádoucí migrací na Apeninský poloostrov je dle představitelů této strany ta, která přináší pracovní sílu na trh práce související s rozvojem země. Jedná se o legální „*vstup do národního teritoria s platným vstupním vízem a prodloužení pobytu pouze v případě platného povolení k pobytu*“ V této souvislosti hovoří o tzv. „kvalitativní imigraci“. Vyznačuje se především snadnou integrací pracujících do italské společnosti, kdy jejich práce zůstane do budoucna přínosem pro jejich rodiny, a tím pádem pro celou Itálii. Vše se odehrává v legálním rámci domácích zákonů, které nejsou porušovány. To souvisí s požadavkem udělování italského občanství pouze občanům, kteří mají zajištěnou stabilní legálně vykázanou práci (Lega Nord 2015: 3–4).

Lega Nord zdůrazňuje, že stát je povinen držet se zákonů vlastní země a má za úkol zastavit jakoukoliv formu ilegality na svém území, a s tím i související odstranění nelegální imigrace. Itálie by se s ní měla vypořádat zaměřením se na kriminální organizace, které vydělávají na lidském neštěstí. Situace, kdy jsou již imigranti naloděni v lodích na moři, je podle přesvědčení této strany, pozdě.

---

³⁰ Taktéž Bull a Gilbert se zabývají myšlenkou, zda LN může být klasifikována jako etnoregionální strana. Pro tyto politické subjekty je typický výskyt v rámci subnárodní teritoriální hranice a existence exkluzivní skupinové identity. Program lze charakterizovat jako požadavek politické reorganizace existující národně mocenské struktury založené na formě tzv. „self-government“ (Bull a Gilbert 2001: 56).

Pravdou dle autorů zůstává, že LN se svým antiimigračním postojem a ochranou drobných vlastníků blíží spíše krajní pravici. Svým politickým stylem vykazuje prvky populismu a s požadavkem na sebeurčení pro dané teritorium pro určitou etnickou skupinu můžeme u ní nalézt rysy typické pro etnicko – regionální strany. Autoři, ale dodávají, že tento pohled je možný za předpokladu, kdy budeme chápat obyvatele severní Itálie jako svébytné etnikum. To je pro italské občany v celku kontroverzní předpoklad (Bull a Gilbert 2001: 64).

Faktem zůstává, že LN s bojem proti centrální vládě a imigraci vytvořila specifický regionální populismus promíchaný se směsí charakteristik typických pro krajní pravici (Tarchi 1998: 147).

V otázce uprchlíků LN přiznává azyl za podmínek obsažených ve čl. 33 Ženevské konvence z roku 1951. Danou konvenci je potřeba dodržovat a ne ji obcházet stejně tak, jak se děje u italských zákonů v případě „ekonomické“ migrace (Lega Nord 2015: 10–14).

V dalším programu, tentokrát pro komunální volby v roce 2013 najdeme kapitolu zabývající se bezpečností, veřejným pořádkem a imigrací, kde Lega Nord požaduje větší kontrolu u tzv. phone a call centers³¹, (Lega Nord 2013: 4).

Nadále je vznášen požadavek na dohlížení u opuštěných veřejných objektů či na spolupráci s jejími správci, protože se zde mohou zdržovat lidé bez domova, případně nelegální imigranti. Veliký důraz je kladen na vymezení se proti nelegální imigraci občanů mimo země EU. Jak již bylo řečeno, primárním cílem státu je chránit své vlastní občany. S tím souvisí povinnost oznámit u příslušných orgánů spoluobčany, jež hostí či ubytovávají ilegální přistěhovalce a dopouštějí se tak protiprávního jednání. Nadále je to myšlenka posílení práv lokální policie takovým způsobem, že si může vyžádat platné povolení k pobytu. V neposlední řadě důrazné dodržování Zákona 125/2008 čl. 6³² (Lega Nord 2013: 4–5).

Jak vidno, tak politické programy LN kladou důraz na dodržování práva a pořádku, kdy se dožadují posílení kontroly ilegálních imigrantů. Přesto nelze výše uvedené programy chápat jako vyhraněné, i když v nich najdeme určité kontroverze, jako například nabádání na udávání vlastních spoluobčanů. O opravdovém postoji k přistěhovalcům, spíše svědčí výroky a veřejné výstupy jejich čelných představitelů³³.

---

³¹ Phone a Call centra jsou místa, která poskytují služby pro zájemce (většinou přistěhovalce z afrických či asijských zemí) o levné volání do mateřské země, přičemž je i hojně využívaná služba Skype či jiné komunikační kanály. Také slouží k rychlému převodu peněz v rámci služeb jako Moneygram či Western Union. Panuje podezření, že některá tato místa slouží pro komunikaci a posílání peněz osobám napojeným na teroristické organizace.

³² Dle tohoto zákona „starosta ohlašuje u příslušného orgánu, soudní nebo veřejné bezpečnosti, nelegální postavení cizince či občana některého členského státu Evropské unie, pro případné vyhoštění z území italského státu“ (Camera dei deputati 2008).

³³ Vcelku výmluvně v minulosti působí slova doživotního předsedy strany Umberta Bossiho, který označil Africké imigranty pejorativně jako „bingo – bongos“ (podle filmu z roku 1982, kde herec Adriano Celentano ztělesňuje člověka-opici) nebo bývalého starosty města Treviso se svým výrokiem: „měli bychom imigranty vystrojít jako zajíce a jít s puškou bang bang bang“. Radní ze stejného města vyjádřil přání zavést praktiky SS pro imigranty,

Ačkoliv současný předseda strany Matteo Salvini prezentuje vlastní stranu jako středopravicovou (Corriere.it 2016), tak jeho výroky o požadavku na rychlé řešení migrační krize svědčí spíše o postoji, který zastává krajní pravice (Repubblica.it 2016a)³⁴.

Salvini svým vystupováním maximalizuje svůj veřejný projev v médiích, především na sociálních sítích³⁵. Zde dává až skandální komentáře³⁶ srozumitelné dnešní řeči mladistvých (Ilfattoquotidiano 2015).

Lega Nord tedy refletovala vždy nativistický charakter (viz příloha č. 1), různé sociální skupiny byly idealizovány a jiné hanobeny. V průběhu času se hanobené skupiny střídají. Zpočátku, na začátku 90. let to byly jižané a postupem času se pozornost obrací směrem k imigrantům z nečlenských zemí EU (viz příloha č. 2) (Ruzza, Fella 2009: 89).

Jak je vidno výše, některá prohlášení LN nedělají v případě kriminality rozdíly mezi legálními a ilegálními přistěhovalci. V jejím pojetí platí úměrná rovnice, čím více přistěhovalců, jedno jakých, tím stoupá kriminalita (Ruzza a Fella 2009: 92; Ignazi 2005: 346; Zaslove 2011: 125).

3.2 Forza Italia (Vzhůru Itálie)

Jako v případě LN, také Forza Italia (FI)³⁷ byla hybatelem politického zemětřesení v Itálii v 1. pol. 90. let minulého století a stála tak u zrodu tzv.

---

ve smyslu potrestání deseti z nich za jeden trestný čin spáchaný na občanech města (Art 2011: 226, Romea 2010).

³⁴ Článek v internetovém vydání deníku La Repubblica odkazuje na Salviniho vystoupení v Ponte di Legno, kde Salvini hovoří o vyčištění italských měst od imigrantů či o vyklízení hotelů, ve kterých jsou ubytováni. Celý záznam je k dispozici na kanále Youtube pod názvem Salvini a Ponte di Legno 2016 – video integrale HD (Stelle 2016).

³⁵ Stefano Epifani, docent managementu sociálních médií z univerzity La Sapienza v Římě hovoří o tom, že Itálie se skládá z mnoha periferních oblastí a malých obcí. Na facebooku je každý den přítomno cca 20 milionů osob, tedy třetina populace. Často se jedná o lidi, kteří neumí s internetem pracovat, přesto na svém telefonu užívají sociální sítě. Epifani hovoří o 20 % internetových „analfabetů“, kteří vyslyší jednoduché a srozumitelné vzkazy, přesně tak, jak je na svém veřejném facebookovém účtu zanechává Matteo Salvini. Povrchnost jeho vzkazů mu přináší pomyslné ovoce, jelikož je to mód komunikace, který v době ekonomické a ideologické krize dokáže oslovit širší publikum (Ilfattoquotidiano.it 2015)

³⁶ Jako příklad můžou posloužit příspěvky na facebookovém účtu Mattea Salviniho, kde ironicky píše o „dobrém migrantovi“, který zneužil 62 letou provozní v přijímacím centru u Neapole. Salvini píše o tom, že nestačí, aby byl zatčen. Vyjadřuje se pro chemickou kastraci a následné vyhoštění ze země, jelikož to je jediná správná léčba (Salvini 2017b). V jiném příspěvku reaguje na nespokojenost migrantů, kteří blokovali železniční nádraží, tím, že by jim objednal loď a poslal je domů. Násilníkům z řad imigrantů, kteří napadli nezletilou dívku ve vlaku, by podal pilulku ZAC, která by problém vyřešila (Salvini 2017a).

„druhé italské republiky“. Tento politický subjekt je spjatý především s osobou finančního a mediálního magnáta Silvia Berlusconiho.

Byl to právě on, kdo po krachu předešlého politického systému vytvořil pravostředovou konstelaci politických stran, jež předtím v italském politickém prostředí nebyla přítomna³⁸ (Shin a Agnew 2008: 2).

Prvotní snahou FI bylo řešení krize ve znovuobnoveném italském státě po kolapsu starého režimu. Berlusconiho politický projekt lze charakterizovat spíše jako populistické hnutí, nežli mainstreamovou politickou stranu, která se striktně nehlasí k žádné ideologii. Program tak byl sestavován pouze k potřebám zvítězit ve volbách (McCarthy 1996: 130; Paolucci 2006: 2–7).

Je-li naším cílem si v této kapitole definovat, jaký postoj Forza Italia zaujímá z ideologického hlediska k imigrantům, tak je potřeba sledovat okolnosti kolem jejího vzniku. V jejích počátcích sice panovala snaha stát se mainstreamovou politickou stranou, ale z důvodu zvolené catch-all strategie zachytit bývalé voliče Democrazia Cristiana (Křesťansko demokratická strana; DC) – si Forza Italia nebyla schopna vyprofilovat jasnou ideologickou identitu³⁹. Je to dáno tím, že panovala snaha jak o reprezentování sekulárních a materialistických potřeb moderní italské společnosti, tak bylo třeba napříč italským teritoriem reflektovat jeho ekonomický rozvoj a rozdílnosti. Politický odkaz nebyl tedy teritoriálně zaměřen, ale vymezoval se proti politickým elitám a zavedeným politickým stranám. Berlusconiho populismus byl zabarven do neoliberální *laissez faire*

---

³⁷ Strana se jmenovala v letech 2009–2013 Popolo della Libertá (Lid Svobod, PDL). Posléze se vrátila ke svému původnímu názvu.

³⁸ Další novinkou byl styl vedení politické kampaně. Berlusconiho předvolební kampaně stavějí na prezentaci obrazu silného lídra, připočteme-li k tomu nový marketingový styl, jednalo se v italském kontextu o přelomovou záležitost. Pro nás je důležitý fakt, že se stává silným polarizačním faktorem, jenž nutí voliče zaujmout jasnou pozici „pro něj“ či „proti němu“. Každé volby tak svým způsobem představovaly de facto referendum o Berlusconiho (Šústková 2008: 54).

³⁹ Hloušek s Kopečkem v této souvislosti hovoří o znemožnění zařazení Berlusconiho politické strany do příslušné stranické rodiny. Podle těchto dvou předních českých politologů: „*italská Forza Italia Silvia Berlusconiho, která vznikla s cílem získat voliče bývalých křesťanských demokratů, propagovala některá liberální ekonomická opatření a charakterizovala se jako strana pravice...ve skutečnosti ale byla v podstatě nekonzesivní, nacionalistická, personalizovaná a velmi vágně ideologicky definovaná, takže je problematické u ní identifikovat liberální či konzervativní elementy*“ (Hloušek a Kopeček 2010: 186).

ideologie⁴⁰. FI svým politickým vzkazem mířila na zaměstnavatele, střední třídu a živnostníky. Z toho můžeme vyvodit, že u ní lze nalézt odkaz na klasický liberalismus v rámci vymezení se proti komunismu. Strana samotná tak osciluje mezi thatcherovským⁴¹ individualismem a konfesně inspirovanými tradičními konzervativci (Ruzza a Fella 2011: 166–167; McCarthy 1996: 63).

Nahlédneme-li do volebních programů strany Forza Italia, zjistíme, že téma imigrace v letech minulých nezaujímal ústřední prostor. Za jeden takový můžeme považovat *Listinu hodnot (Carta dei Valori)*.

V úvodu FI uvádí hrdost na to být součástí Itálie, jakožto jedné z nejvyspělejších zemí světa, stojící na základech úspěšné starověké civilizace. Cílem je tedy pokračovat v tomto duchu, kdy je Itálie jednoznačně zařazena do západního civilizačního okruhu stavějícího na židovsko-křesťanských kořenech a humanismu (Forza Italia b.r.: 7). Tyto hodnoty spolu s vlastní italskou identitou si je potřeba v rámci probíhající imigrace do země chránit, spolu s posílením tradic a svobody. Neméně důležitá je ochrana morálních principů, náboženských hodnot, rodiny a vlastních kořenů celkově. Z toho plyne zachování respektu k vlastní civilizaci od těch, kteří k nám přicházejí. Forza Italia deklaruje, že se zrodila ze svobody, ve svobodě a pro svobodu. A právě bez zákona a pořádku nemůže být svobody dosaženo (Forza Italia b. r.: 8–14).

V jiném programu, sestaveném pro volby do Evropského parlamentu v roce 2013, je o imigraci zmíněn v třiceti-pěti stránkovém dokumentu jeden odstavec, který odkazuje na potřebu boje proti fenoménu nelegálního přistěhovalectví (Forza Italia 2013: 31).

Z politického programu můžeme u Forza Italia směrem k tématu imigrace vyčíst postoj blízký konzervativnímu smýšlení, kdy je kladen

---

⁴⁰ Tímto lze podle Bobby a McDonnela (2016) FI zařadit mezi tzv. „neoliberální populisty“ (Bobba a McDonnel 2016: 282).

⁴¹ Tak jako Thatcherová (jejíž autobiografii studoval), Berlusconi hovořil o individualitě, rodině, malých podnicích a o národu. Odmítá patriotickou roli státu, který chápe jako přeregulovaný, zpolitizovaný a zkorumpovaný. Berlusconi nahradil thatcherovský triumf na Falklandách vítězstvími jím vlastněním fotbalovým klubem AC Milán v evropských pohárech. Fotbal v jeho případě působí jako užitečný nástroj populistického patriotismu. O čemž taktéž svědčí název jeho politické strany Forza Italia (Vzhůru Itálie), což je fanouškovský (především fotbalový) chorál pro povzbuzení italského národního týmu (McCarthy 1996: 135).

důraz na dominantní rasové a kulturní skupiny ve společnosti (Honderich 2005). Ačkoliv lze od konzervativců očekávat restriktce v oblasti imigrace, tak není potřeba spojovat obranu státnictví a národního státu s projevy rasismu či xenofobie (Honderich 2005, Scruton 1993).

Odhlédneme-li ale od uhlazeného a pečlivě sestaveného volebního programu, můžeme u představitelů FI vyzorovat způsob jednání blízký populismu. Jako příklad může posloužit televizní projev natočený před komunálními volbami v Miláně. Berlusconi varuje před tím, aby se Miláno, jakožto jedno z nejdůležitějších měst Evropy, nestalo v předvečer konání celosvětové výstavy EXPO 2015 islámským městem a tzv. Zingaropoli (městem Cikánů, pozn. autora). S dodatkem, že pro Milánany, není splněným snem „vybudovat si ve městě jednu moc pěknou mešitu“ (Youfocus.tv 2011).

Forza Italia, jakožto bývalá vládnoucí strana⁴² chápe sebe sama v rámci imigrační politiky jako úspěšnou a pravidelně kritizovala levicovou vládu Mattea Renziho za nečinnost v této oblasti⁴³ (viz příloha č. 3).

FI se tedy jako catch-all strana prezentuje v některých oblastech konzervativním étosem jako je tradiční rodina, právo a pořádek. Nicméně, ve svých odkazech chránit lid a potřebou osvobodit ho od byrokraticky přebujelého státu a arogantní politické třídy, se taktéž přibližuje k étosu populismu (Fella a Ruzza 2013: 167-168).

3.3 Nuovo Centrodestra (Nová středopravice)

Dalším sledovaným politickým subjektem je Nuovo Centrodestra, NCD)⁴⁴. Vznik této politické strany datujeme od roku 2013 štěpením od Berlusconiho formace Popolo della Libertá (IlMessaggero.it 2013;

---

⁴² FI byla u vlády celkem ve čtyřech případech, a to v letech 1994–1995, 2001–2005, 2005–2006 a 2008–2011 (Governo.it).

⁴³ Jako příklad lze uvést apel na změnu politiky levicové vlády v letech 2013–2016 či celé Evropské unie, kdy oba dva subjekty dle FI nereagovali dostatečně na probíhající imigrační krizi. V jejích očích se situace od dob vlády FI velmi zhoršila. Silvio Berlusconi a jeho spolustraníci spatřují svůj bývalý úspěch především v dosažení oboustranné dohody s Libyí (Il Giornale 2015).

⁴⁴ V březnu roku 2017 NCD zaniká a transformuje se do nového politického uskupení s názvem Alternativa Popolare (Lidová alternativa) se staronovým lídrem Angelinem Alfanim (Corriere.it 2017).

Independent.co.uk 2013). V době jejího vzniku se stal lídrem tehdejší ministr vnitra Angelino Alfano⁴⁵.

Nalézt v historii této politické strany její ideologický postoj k imigraci je vzhledem k jejímu krátkému fungování náročný úkol a neméně složitým procesem je mapování jejího ideologického zařazení. Jak samotný název vypovídá, tak tato politická strana by se ráda zařadila do pravého politického spektra. Dle jejího politického programu můžeme vystopovat prvky přejímající myšlení z konzervativního proudu s častými odkazy na křesťanskodemokratické ideály. Jako příklad uveďme stavění se proti liberální rozvodové politice, případně negativní postoj k potratům, které chápou jako nutné zlo a ne jako právo na svobodnou volbu (Quagliariello, Roccella a Sacconi 2014: 45–47).

Podíváme-li se blíže na manifest NCD s názvem *Per un nuovo umanismo politico* (Pro nový humanismus v politice), který vyšel jako více než stostránková kniha, nalezneme v něm požadavky na fiskální federalismus Itálie, vymezení se proti budování *pevnosti Evropa* a celkovému důrazu na italskou rodinu (Quagliariello, Roccella a Sacconi 2014).

Ve vazbě na imigraci nalezneme v celém díle odkaz k dokumentu vydaném v roce 2010 ve spolupráci italských ministerstev práce a sociálních věcí, ministerstva vnitra a ministerstva školství s názvem *Piano per l'integrazione nella Identità e Incontro* (Plán pro integraci identity a setkávání). Ve zmíněném dokumentu lze nalézt zmínku o tom, že v dnešní epoše není možné se vyhnout výzvě, jak čelit současným migračním tokům. Z toho důvodu je talentovaným a tvořivým lidem potřeba připravit v italském prostředí úrodnou půdu pro jejich vývoj na poli ekonomickém a sociálním. Na druhou stranu nelze dovolit, aby různé tradice a kultury, které do země přicházejí, byly ve střetu s italskými hodnotami. Integrace a bezpečnost jsou spolu s přijímáním a legalitou téže strana mince. Proto není možné zaručit základní pravidla soužití bez vymezeného rámce přijímajících politik. Jedná se tak o příběh přesahující na jedné straně multikulturní nastavení, ve kterém různé kultury žijí vedle sebe, ale

---

⁴⁵ Angelino Alfano dnes vykonává funkci italského ministra zahraničních věcí (Esteri.it).

separovaně. Na straně druhé leží matrice asimilačního modelu, ve kterém jsou neutralizovány tradice přicházející do společenského prostředí zvenčí ve prospěch domácí kultury (Ministero dell Lavoro e delle Politiche Sociali, Ministero dell'Interno a Ministero dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca. 2010: 3–4).

Jiné místo manifestu odkazuje na encykliku *Caritas in veritate* (Láska k pravdě) od bývalého papeže Benedikta XVI. Tato encyklika je citována z důvodu přesvědčení NCD o potřebě najít v době globalizace cestu zpět k člověku a jeho základním potřebám (Quagliariello, Roccella a Sacconi 2014: 57).

Přestože se jedná o nepřímou interpretaci, tak v *Caritas in veritate* je věnována pozornost i fenoménu migrace. Objevuje se zde výzva k harmonizaci legislativních uspořádání za účelem ochrany požadavků a práv migrujících osob, rodin a současně i cílových společností emigrantů. „Žádná země se nemůže pokládat za schopnou vyřešit sama migrační problémy naší doby...každý migrant je lidskou osobou, jež jako taková má nezczitelná základní práva, která musí respektovat všichni a za všech okolností“ (radiovaticana.cz 2009).

Chceme-li nahlédnout do volebního programu NCD, musíme si vystačit s programem pro volby do Evropského parlamentu konané v roce 2014⁴⁶ s názvem *In Europa, prima l'Italia* (V Evropě, prvně Itálie). V něm je postulován požadavek na chápání oblasti Středozeří jako hranice pro celou Evropu, a tím pádem potřeba navýšení zdrojů na kontrolu vnějších hranic EU. Itálie by tak neměla být ponechána v řešení imigrační krize sama, s tím, že by mělo být uvedeno v platnost povinné rozmístění žadatelů o azyl mezi všemi členskými státy EU (Nuovo Centrodestra 2014).

S výše uvedeným korespondují veřejná vystoupení Angelina Alfana, který například v debatě o imigraci na *Festa de l'Unitá*⁴⁷ konané v Miláně v roce 2015 hovoří o vzájemné spolupráci zemí EU mezi sebou, jelikož je to

---

⁴⁶ Důvodem je vznik strany až po parlamentních volbách v roce 2013, pro které tím pádem program netvořila (pozn. autora).

⁴⁷ Do češtiny můžeme přeložit jako Festival Jednoty. Tento festival je každoročně pořádán levicovými politickými subjekty jak na komunální tak na národní úrovni. Jedná se o hudební, gastronomický, debaťní a jiné činnosti vykazující akci. Název je odvozen především v minulosti velmi vlivného levicového periodika nesoucí název *l'Unitá* (Jednota). Více o festivalu viz např. <http://www.festaunitaroma.it/>.

organizace tvořena 28 zeměmi. Veškerá tíha migrační krize tak dle Alfaniho leží na bedrech Itálie, což není správně. Migranti, kteří neutíkají před válkou a represemi mají být repatriováni, neboť EU nemá kapacity přijmout takovou masu příchozích, a to přesto, že je založena na respektu k lidským právům. Nebude-li otázka funkční repatriace vyřešena, tak se Sicílie může stát evropským *hubem*, kde se budou sdružovat migranti čekající na neuskutečňovanou repatriaci a zůstanou tak v Itálii (Vista Agenzia Televisiva Nazionale 2015b).

Jako příklad vlastního humanitního citění v rámci křesťanských ideálů, prezentuje Angelino Alfano při svém působení ve vládě, záchranu několika tisíc imigrantů proudících přes Středozevní moře do Itálie⁴⁸.

3.4 Movimento Cinque Stelle (Hnutí pěti hvězd)

Dalším objektem našeho zájmu je v italském prostředí poměrně nové politické hnutí Movimento Cinque Stelle (M5S). Taktéž tato formace, sdružená kolem známého televizního komika a glosátora Beppe Grilla, vzniká na bázi protestu proti politické třídě. Ale neděje se tak v 90. letech jako u ostatních politických subjektů zde doposud popsaných, ale v letech 2007 až 2008 při manifestacích konajících se na náměstích italských měst s názvem „V day“. Tyto akce svolávané především skrze Grillův blog na internetu mají pozitivní odezvu a tak netrvá dlouho, aby hnutí M5S sestavilo kandidátku do komunálních voleb v roce 2012, ve kterých získává čtyři starostovská křesla. Vrchol přichází o rok později ve volbách parlamentních, kdy Grillova formace získává okolo 25% voličských hlasů (Fella a Ruzza 2013: 49).

Témata, kterými se M5S především zabývá, je kritika médií, korupce, špatného nastavení bankovního systému, konzumerismu,

---

⁴⁸ V tomto ohledu lze uvést příspěvek na sociální síti Facebook ze září roku 2016, kde Alfano při příležitosti schůze OSN hovoří o Itálii jako o vzoru lidskosti, jelikož přijala a zachránila mnoho lidských životů v rámci probíhající imigrační krize, kdy píše o Itálii jako o „šampionovy“ humanity (Alfano 2016).

Dalším takovým je dubnové vystoupení v parlamentu roku 2014, kde bývalý ministr vnitra hovoří o 19.000 zachráněných lidských životech a ujištění, že pro NCD je nepřijatelné získat byť jediný procentní bod hlasu voličů způsobem vlastním Salviniho formaci, která nebere ohledu na tragické události odehrávající se ve Středozevním moři. Předseda NCD popisuje Itálii jako demokratickou a civilizovanou zemi, která je zavázána mezinárodními pravidly zaručit bezpečnost lidem v nouzi (Vista Agenzia Televisiva Nazionale 2014).

neprůhledných privatizací či ničení životního prostředí (Bordignon a Ceccarini 2013: 433).

Kam tedy zařadit M5S na pravolevé ose a jaký ideologický postoj zaujímá toto politické hnutí k problematice imigrace?

Na první otázku lze hledat odpověď v jejím anti elitářském postoji a proklamované snaze vrátit moc lidem jako jedinému zdroji politické legitimacy. Rozdělováním společnosti na „my“ a „oni“, odmítáním organizovat vlastní hnutí, jako to dělají zavedené politické strany, to vše klasifikujeme jako typické rysy populistické rétoriky (Bordignon a Ceccarini 2013: 435, Fella a Ruzza 2013: 50).

Volební úspěch je připisován uměleckým zkušenostem jejího lídra, tím pádem dobrým řečníkem, který dokáže vystupovat na veřejnosti velmi přesvědčivě a dát „lidem“ pocit blízkosti a porozumění jejich problémům (Wodak 2015: 10).

Jak tedy odpovědět na druhou otázku u politického hnutí, které sebe sama neřadí ani na jednu stranu klasické politické dichotomie levice/pravice a nehájí ani partikulární regionální zájmy (Lanzone a Woods 2015: 59)?

Ačkoliv M5S lze svým politickým stylem a komunikací zařadit mezi populisty, kteří staví zájem člověka na první místo proti politickým elitám, tak Grillo neodkazuje k lidu jako k národu a skutečný nacionalismus odmítá (Franzosi, Marone a Salvati: 2015: 112–113). Přesto dle Lanzona a Woodse (2015) M5S zaujímá spíše pozice, které jsou zpravidla vlastní pravicovým politickým stranám⁴⁹ (Lanzone a Woods 2015: 61).

Podíváme-li se tedy na program, jaký recept má Grillovo hnutí na migrační proud do Itálie, tak z jejich volebního programu s názvem *Programma* (Program) rozhodně nemůžeme vycházet. V onom patnáctistránkovém dokumentu totiž o problému imigrace nenalezneme ani jeden řádek.

Jednostránkový dokument, který se zabývá touto problematikou, nese název *Proposte M5S* (Návrhy M5S). Jedná se celkem o sedm bodů, které zahrnují kritiku Dublinské úmluvy a financování výdajů pro nově

---

⁴⁹ Grillo odmítá garantovat státní občanství dětem imigrantů narozených v Itálii a kritizoval rozšíření EU o Rumunsko. Nadále zastával, po jedné z tragédií odehrávající se u břehů Lampedusy, neoblomný postoj ke změně zákona považující ilegální imigraci na italském území za trestný čin (Lanzone a Woods 2015: 61).

příchozí imigranty. Tento dokument se vyslovuje pro uzavírání bilaterálních dohod se zeměmi původu ve snaze kontrolovat migrační trasy, přičemž je dle M5S potřeba stanovit kvóty pro maximální počet imigrantů z jedné země společně se zřízením tzv. „hotspotů“ mimo evropský kontinent ve spolupráci s OSN a financováním z EU. V celku ochranářský a kritický tón tohoto programu doplňuje slib garantovat zboží a služby pro italské rodiny, které se ocitly v existenčních nesnázích. Tento krok má zabránit napětí mezi místními a přistěhovalci, kdy v době ekonomické krize panuje menší vstřícnost a tolerance (Movimento Cinque Stelle 2014). Jakým způsobem tohoto slibu dosáhnout, už M5S nepopisuje.

Grillovo hnutí především kritizuje současnou situaci týkající se systému přerozdělování finančních prostředků, kdy stát i prostřednictvím soukromých sdružení či družstev a skrze evropské fondy vyčleňuje na jednoho imigranta 1.050 € měsíčně. Při počtu cca 3.000 žadatelů o azyl v jednom přijímajícím centru se dostáváme k velmi vysokým částkám. M5S je toho názoru, že přerozdělování finančních prostředků tvoří v Itálii podhoubí pro organizovaný zločin a stal se tím pádem jedním velikým byznysem (beppegrillo.it 2017).

V rozhovoru uskutečněném pro italskou televizi La7 v pořadu In Onda s novinářkou Robertou Ferrari, hovoří Grillo o průmyslu vydělávajícím na lidském neštěstí (viz příloha č. 4). Upozorňuje také na fakt, že jeho hnutí na tomto typu financování neparticipuje, jelikož nikdy nebylo ve vládě. Tímto dává současným politikům vinu za aktuální stav, který v Itálii panuje. Zde Grillo naráží na zavedený systém, ve kterém imigranti několik měsíců čekají na rozhodnutí o udělení azylu či vyhoštění (Ferrari 2017).

O zapojení zavedených politických stran do systému hovoří také jeden z předních členů strany Alessandro Di Battista, který pro stejnou televizi kritizuje v očích M5S tento nový nástroj sloužící pro financování veřejného systému a politických stran. Taktéž dodává, že o ekonomické migranty v Itálii M5S nestojí (La7 Attualità 2016).

Díky vymezující se pozici vůči politické elitě M5S vykazuje Grillovo hnutí populistické rysy svým požadavkem na přímou demokracii a postojem proti elitám. Její náhled na imigraci je spíše vlastní pravicovým

politickým stranám, ale hůře zařaditelný k určitému ideologickému směru. Přestože například Grillo po teroristických útocích v Berlíně zastával postoj k více restriktivní politice v rámci okamžité repatriace všech nelegálních běženců a byl pro znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích EU (Republica.it 2016b). Z toho důvodu nelze jeho politické hnutí v tomto směru řadit ke konzervativcům či krajní pravici. Debata v rámci imigrace se i v tomto případě stáčí ke kritice současných vládních politických stran a k touze přeměnit politické pořádky v zemi bez xenofobního apelu vlastního krajní pravici, ale s touhou širokých změn ve společnosti, která není vlastní konzervativcům.

3.5 Partito Democratico (Demokratická strana)

Jako poslední politický subjekt, který si zde představíme, je Partito Democratico (PD).

Pasquino (2013) o PD hovoří jako o relativně nové politické straně s problematickou minulostí a neidentifikovanou identitou. Domnívá se, že se s největší pravděpodobností nejedná o sociálně demokratickou stranu *sui generis*, jelikož většina jejích členů do ní nevstoupila jako přesvědčení sociální demokraté, ale spíše jako komunisté či křesťanští demokraté. Je to zapříčiněno rychlým vznikem z několika subjektů (Democratici di Sinistra⁵⁰ a Margherita⁵¹), které nemůžeme považovat za blízké současné evropské sociální demokracii ani tradicí, ani zkušeností. Z tohoto důvodu se většina jejích členů chápe spíše jako reformisté (Pasquino 2013: 222, Guigni 2014: 136).

V době svého vzniku (2007) se tedy prezentuje PD jako stabilní většinová strana přijatelná jak pro tradiční levicové voliče, tak zástupce umírněné střední třídy (Brighi a Giugni 2016: 18).

Výše popsaný fakt je nutný zohlednit při přístupu k tomuto politickému subjektu, a to z důvodu očekávání jeho ideologického postoje k imigraci. Otázka zní, který proud (liberální či sociálně demokratický) převažuje?

---

⁵⁰ V českém překladu Levicový demokraté.

⁵¹ V českém překladu Kopretina.

Již zmíněný Pasquino uvádí, že strana je sice vnitřně rozdělena a složena ze členů s rozdílnou politickou historií a tradicí, přesto podle vnitřního průzkumu, se většina z nich přiklání pro politiky, které můžeme vysledovat u ostatních evropských sociálních demokracií (Pasquino 2013: 237).

Budeme-li tedy na PD pohlížet jako na středolevou politickou stranu, tak od ní lze očekávat, že se zaměří na integraci nově příchozích migrantů do společnosti (Dottori a Paoletti 2015: 158, Colombo 2013: 166).

Podíváme-li se na program s názvem *L'Italia Giusta* (Ta pravá Itálie) sestavený při příležitosti parlamentních voleb v roce 2013, nenajdeme tam k imigraci návrh konkrétního řešení, až na dvě teze. Jedna z nich varuje před pravicovým populismem, který slibuje iluzorní protekci před dopady finančního liberalismu zvýšením kulturní a geografické bariéry s prvky xenofobie. Druhá teze dává dětem přistěhovalců narozeným a vyrůstajícím v Itálii možnost práva na italské občanství. Schválení tohoto standardu má být symbolicky první cílem, kterého si PD přeje dosáhnout po konání voleb (Partito Democratico 2013).

V jiném volebním programu do Evropského parlamentu (2014), který pojímá téma imigrace více obšírně, s názvem *L'Europa cambia verso* (Evropa mění směr) je PD pro zavedení povinnosti předchozí konzultace členských států, které zavádějí přísnější kontroly na vnitřních hranicích EU. Tímto má být zajištěno zneužívání tématu přistěhovalectví ze zemí mimo EU jako záminky pro obnovování vnitřních hranic společenství (Partito Democratico 2014: 6).

Sociálnědemokratický apel lze nadále vysledovat u požadavku na konkrétní závazné nástroje pro všechny členské státy. Tím má být zajištěno, že nikomu nebude upřena práce či pozice kvůli jeho barvě pleti, identitě, náboženství, politickému přesvědčení, ale i sexuální orientaci či dosaženému věku. Každý občan tak má mít možnost účastnit se a přispívat do společnosti, ve které žije.

PD v programu dále deklaruje solidaritu, kterou požaduje po ostatních členských státech EU ve věci migrace a azylu. Tím má být zabráněno k docházejícím tragédiím, a to poskytnutím dostatečných zdrojů. Boj proti obchodu s lidmi je tedy nutný zintenzivnit.

Podle PD by to měla být EU, která stanoví lepší podmínky pro mobilitu osob a stanoví společné zásady pro vstup z pracovních, studijních či vědeckých důvodů s důrazem na potřeby trhu práce v rámci dodržování lidských práv a práv migrantů (Partito Democratico 2014: 7).

Strana vidí tedy v imigraci příležitost (viz příloha č. 5) a ne břímě, kterému je nutno čelit restriktivními politikami, jelikož navyšování rozvoje a bohatství Itálie je možné také díky práci a odbornosti mnoha osob imigrujících do této země (Partito Democratico 2008: 8).

Z tohoto důvodu je PD pro podporu sociální integrace imigrantů. Jejich lidský kapitál by měl být využit v kvalifikačním růstu, právě podporou studia italského jazyka a kultury. Tím má být dosaženo v rámci imigrace sociální soudržnosti (Partito Democratico 2013).

Sám bývalý premiér a staronový předseda PD Matteo Renzi⁵² na kongresu své strany konaném v Římě v roce 2015 hovořil o tom, že Itálie bude vždy zemí, která ve chvíli, kdy se některé dítě rozhodne riskovat život – zachrání ho. Toto gesto je dáno velikostí a historií jeho země. Základem je dle Renziho neztratit v sobě humanismus a důstojnost pro politické body ve chvíli, kdy je Itálie vystavena těžké zkoušce. Daný postoj má ve své politice PD prosazovat, uzavírá Renzi (Vista Agenzia Televisiva Nazionale 2015a).

Jak vidno, tak Partito Democratico v rámci imigrace zastává postoje charakteristické pro sociálně demokratické smýšlení, kdy imigraci nelze chápat jako břemeno, ale bude-li úspěšně zvládnuta, stává se z ní zdroj bohatství, jak tvrdí Germa (2002).

Vidí-li Cuperus a Elchardus (2012) v současných sociálních demokraciích dva proudy (kosmopolitní a tradicionalistický), tak svým postojem proti restrikcím v přistěhovalectví a naklonění k multikulturní společnosti, lze uvnitř Demokratické strany vyzorovat proud kosmopolitní a v některých bodech sociálně liberální.

---

⁵² Matteo Renzi po neúspěšném konstitučním referendu konaném v prosinci roku 2016 rezignoval na premiérské křeslo (La Stampa.it 2016) a později taktéž odstoupil ze své funkce předsedy strany (Termometropolitico.it. 2017).

V otevřených primárkách Demokratické strany konaných na konci dubna v roce 2017 Renzi vítězí a stává se tak po krátkém intermezzu znovuzvoleným předsedou této politické strany (Repubblica.it 2017).

4 Navrhované právní normy a zákony týkající se imigrace do Itálie

Na následujících řádcích se budeme snažit poukázat na to, zda v předchozí kapitole představené ideologické postoje italských politických stran, korespondují programově s reálnou snahou prosadit určité právní normy a zákony. Pozornost bude také upřena na jaký typ imigrační politiky se politická strana zaměřila a zda zaujala otevřený či uzavřený postoj. Vzhledem k velikému množství podaných návrhů, ve sledovaném období, bude uveden vždy jeden příklad z jedné oblasti imigrační politiky u konkrétního zkoumaného subjektu⁵³. Vše si uvedeme na příkladu, jaké zákonné normy či opatření dané politické strany navrhovaly ve sledovaném období (XVII. legislatury mezi lety 2013–2016).

4.1 Otevřený postoj v italské imigrační politice

V této oblasti byla nejvíce aktivní vládní strana Partito Democratico (PD), u které jsme si uvedli, že jejím proklamovaným cílem je sociální integrace imigrantů do italské společnosti.

Z vybraných textů navrhovaných v italském Parlamentu, zde můžeme uvést například požadavek na změnu legislativního dekretu č. 267/2000⁵⁴ ve věci volebních práv cizinců. PD se v textu odvolává na období před francouzskou revolucí, kdy určitá privilegia byla přiznána pouze určité skupině vyvolených. Daná situace vedla k diskriminaci a vyloučení. Změna v této oblasti má podle navrhovatele dosáhnout větší účasti na politické a administrativní části života cizinců, a tím pádem podporovat jejich integraci do společnosti zájmem o veřejnou sféru⁵⁵. (Giorgis, Gasparini et al. 2016: 1–2).

---

⁵³ Jako příklad lze uvést návrhy zákona o italském občanství, jejichž počet přesahoval padesát prezentací v italském parlamentu.

⁵⁴ Návrh zákona č. 3591 s názvem „Modifiche al testo unico di cui al decreto legislativo 18 agosto 2000, n. 267, in materia di diritto di elettorato attivo e passivo degli stranieri legalmente residenti in Italia nelle elezioni comunali, provinciali e circoscrizionali“ (Změny konsolidovaného znění podle legislativního dekretu z 18. srpna 2000, č. 267, pokud jde o aktivní a pasivní právo volit u cizích státních příslušníků pobývajících legálně na území Itálie v komunálních, krajských a okresních volbách). Podáno 5.2.2016 v Poslanecké sněmovně (Camera dei Deputati). Návrh nebyl prozatím projednán v parlamentní komisi.

⁵⁵ Aktivní i pasivní voličské právo na komunální úrovni má být umožněno cizincům pobývajícím v Itálii stabilně po dobu pěti let (Giorgis, Gasparini et al. 2016: 1–2).

Dalším příkladem sociálnědemokratické snahy o lepší začlenění a integraci cizinců do italské společnosti, můžeme chápat návrh zákona požadující změnu jednoho ze základního legislativního dekretu týkajícího se imigrace⁵⁶ (Di Martino et al. 2013: 9). Jde o návrh ve věci přijmout opatření na ochranu nezletilých cizinců bez doprovodu rodičů⁵⁷. PD poukazuje na nedostatečné vymezení kompetencí a odpovědnosti jednotlivých subjektů zainteresovaných v této oblasti. K standardizaci má přispět zřízení národního přijímajícího systému pro postup identifikace a určování věku nezletilých. Integraci má zajistit zařazení do školního vzdělávacího systému a podpora pěstounské péče. V neposlední řadě nezletilým bez doprovodu rodičů nebude odepřen vstup do země (Zampa et al. 2013: 1–5). Pro návrh zákona hlasovalo spolu s PD, taktéž Nuovo Centrodestra a Movimento Cinque Stelle. Oproti tomu Forza Italia se zdržela hlasování a Lega Nord hlasovala proti (Camera.it 2016).

Další změnou v základním legislativním dekretu od PD (286/1998) je prosazený požadavek na penalizace v rámci nedovoleného zprostředkování a zneužívání pracovní síly zahraničních pracovníků neoprávněně pobývajících v zemi⁵⁸. Návrh zákona se může zdát restriktivní, neboť zavádí přísné sankce pro zaměstnavatele (např. finanční postih až do 9.000 € za každého zaměstnance). Ale na straně druhé, přiznává pracovníkům mimo země EU (kteří bez vlastního přičinění přijdou o práci)

---

⁵⁶ Jedná se o legislativní dekret 286/1998 s názvem: „Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero“ (Konsolidovaný text ustanovující přistěhovalectví a postavení cizinců) (Di Martino et al. 2013: 9).

⁵⁷ Návrh zákona č. 1658 s názvem: „Modifiche al testo unico di cui al decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, e altre disposizioni concernenti misure di protezione dei minori stranieri non accompagnati“ (Modifikace konsolidovaného zákona dle legislativního nařízení z 25. července 1998, č. 286 a další ustanovení týkající se opatření na ochranu nezletilých osob bez doprovodu). Podáno 4. 10. 2013 v Poslanecké sněmovně (Camera dei Deputati) a přijato jako zákon 26. 10. 2016.

⁵⁸ Návrh zákona č. 3580 s názvem: „Modifiche al codice penale, al codice di procedura penale, al testo unico di cui al decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, e al decreto legislativo 8 giugno 2001, n. 231, in materia di intermediazione illecita e grave sfruttamento del lavoro, nonché per il contrasto dello sfruttamento di lavoratori stranieri irregolarmente presenti nel territorio nazionale“ (Změny trestního zákona o trestním řádu plného legislativního nařízení z 25. července 1998 a legislativního nařízení z 8. června 2001, týkajících se nedovoleného zprostředkování a těžkého pracovního zneužívání, stejně jako v boji proti těžkému pracovnímu zneužívání zahraničních pracovníků protiprávně se zdržujících na území státu). Návrh zákona byl podán 3. února 2016 v Poslanecké sněmovně (Camera dei Deputati) a byl přijat 18. 10. 2016 (Parlamento17.openpolis 2017).

právo si prodloužit povolení k pobytu o dalších 24 měsíců (u sezónních zaměstnanců se jedná o 12 měsíců) (Carloni et al. 2016: 1–8). Spolu s PD pro daný návrh zákona hlasovalo také Nuovo Centrodestra a Movimento Cinque Stelle. Lega Nord a Forza Italia se zdržely hlasování (Parlamento17.openpolis.it 2017).

Podobnost v hlasování nalezneme i v případě návrhu změny zákona o občanství⁵⁹, kde se pro vyjádřilo Partito Democratico spolu s Nuovo Centro Destra, oproti tomu proti hlasovala Lega Nord a Forza Italia. Movimento Cinque Stelle se zdrželo hlasování. Hlavní změnou zákona má být, za určitých podmínek, umožnění získání italského občanství skrze tzv. *ius culturae* a *ius soli*. První případ umožňuje získat italské občanství cizincům vstoupivším do Itálie před dosažením dvanáctého roku svého věku, a to v případě, že se zúčastnili minimálně jednoho školního cyklu v národním vzdělávacím systému. Ve druhém případě je možné získat italské občanství narozením v Itálii, kdy jeden z rodičů má povolení k trvalému pobytu v EU (Repubblica.it 2015; Lastampa.it 2015).

PD přišlo taktéž s návrhem týkajícím se sjednocování rodin⁶⁰. Rodič s platným povolením k pobytu má mít právo čerpat po dobu pěti měsíců v zaměstnání rodičovskou dovolenou, v případě příchodu nezletilého dítěte ze země původu (Scuvera et al. 2014: 1–4).

Reflektovat otázku uprchlíků v italském právním systému se snaží PD ambicí vytvořit jednotný zákon obsahující tři směrnice EU/ES⁶¹, které

---

⁵⁹ Návrh zákona z roku 2013 s názvem: „Modifiche alla legge 5 febbraio 1992, n. 91, e altre disposizioni in materia di cittadinanza“ (Změny zákona dne 5. února 1992, č. 91, a další ustanovení týkající se občanství). Návrh zákona byl přijat 13. října 2015 v Senátu (Senato) (Repubblica.it 2015).

⁶⁰ Návrh zákona č. 2532 s názvem: „Modifica all'articolo 29 del testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero, di cui al decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, per l'introduzione del congedo parentale per motivi di ricongiungimento familiare“ (Změna čl. 29 konsolidovaného ustanovení týkajícího se imigrace a norem podmínek pro cizince, podle legislativního nařízení ze dne 25. července 1998, č. 286 pro zavedení rodičovské dovolené z důvodů sloučení rodiny). Návrh zákona byl podán 9. července 2014 v Poslanecké sněmovně (Camera dei Deputati) a nebylo prozatím dáno stanovisko projednávajícího výboru.

⁶¹ Návrh zákona č. 327 s názvem: „Disciplina organica del diritto di asilo, dello status di rifugiato e della protezione sussidiaria, nonché disposizioni di attuazione delle direttive 2003/9/CE, 2005/85/CE e 2011/95/UE (Předpisy týkající se práva na azyl, statusu uprchlíka, doplňkové ochrany, jakož i ustanovení týkající se provádění Směrnice 2003/9/ES, 2005/85/ES a 2011/95/EU). Návrh zákona podán 18. března 2013 v Poslanecké

stanovují minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl (Směrnice Rady 2005/85/ES), splnění používání mezinárodní ochrany (Směrnice EP a Rady 2011/95/EU) a řízení týkající se přiznávání či odnímání postavení uprchlíka (Směrnice Rady 2003/9/ES) (Giacomelli et al. 2013: 1–64).

Pro rozšíření práv imigrantů přišlo také Movimento Cinque Stelle, od kterého vzešel návrh na úpravu zákona o politickém azylu⁶². Jedná se o zavedení řídicích orgánů teritoriálních komisí a jednotný postup při podávání odvolání v případě odmítnutí udělení mezinárodní ochrany pro žadatele. Samotný návrh věnuje zvláštní pozornost především zranitelným osobám, např. dětem, kterým je připsáno právo na přístup ke vzdělání. Jedná se také o těhotné ženy, osoby se zdravotním postižením nebo oběti forem sexuálního, psychického či fyzického násilí. Návrh je pokusem změnit stávající „neuspokojivý“ stav popsany v čl. 10 italské Ústavy⁶³ (Fattori 2014: 1–10).

U politického hnutí M5S ještě chvíli zůstaneme, budeme se zabývat dalším zákonným návrhem týkajícím se požadavku na změnu získávání italského občanství⁶⁴. I zde se Grillova formace odvolává na čl. 10 italské Ústavy. Hlavní myšlenkou je snaha o prosazení požadavku na udělení občanství tomu, kdo se za a) narodil na území Itálie rodičům cizincům, kdy jeden z nich pobývá legálně na území Itálie více jak tři roky. Za b) italské občanství je možné získat narozením se rodiči, který se narodil v Itálii a pobývá legálně na území Itálie nejméně jeden rok. Můžeme zde nalézt podobnost s návrhem vzešlým od PD s několika málo modifikacemi (Sorial et al. 2013: 1–8).

---

sněmovně (Camera dei Deputati) a nebylo prozatím dáno stanovisko projednávajícího výboru.

⁶² Návrh zákona č. 1603 s názvem: „Disciplina organica in tema di diritto d’asilo, protezione internazionale e altre misure di protezione umanitaria“ (Předpisy týkající se práva na azyl, mezinárodní ochrany a dalších opatřeních humanitární ochrany). Návrh zákona byl podán 4. září 2014 v Senátu (Senato).

⁶³ Článek 10 italské Ústavy, který pojednává o postavení cizinců zní: „*Cizinec, jemuž je v jeho vlasti bráněno ve skutečném vykonávání demokratických svobod zaručených italskou ústavou, má právo azylu na území republiky, a to za podmínek stanovených zákonem*“ (Senato della Repubblica 2012: 10).

⁶⁴ Návrh zákona č. 1204 s názvem: „Modifiche alla legge 5 febbraio 1992, n. 91, in materia di cittadinanza per nascita e di acquisto della cittadinanza“ (Změny zákona dne 5. února 1992, č. 91, týkající se občanství získaného narozením a jeho nabytím). Podáno 14. června 2016 v Poslanecké sněmovně (Camera dei Deputati) a nebylo prozatím dáno stanovisko projednávajícího výboru.

4.2 Uzavřený postoj v italské imigrační politice

Jestliže v předešlém případě bylo aktivní zejména Partito Democratico, tak ve věci restriktivních opatření vyvíjela největší snahu o změnu opoziční Lega Nord a Forza Italia.

Prvně jmenovaná, tedy politická formace Mattea Salviniho, přišla s návrhem týkajícím se povinnosti, u žadatelů o azyl, složit jistinu⁶⁵. Jedná se o ty cizince, kteří vstoupí na italské území bez dokladů či potřebných víz. Za těchto okolností má být po nich od represivních složek požadována informace, kolik mají u sebe v hotovosti peněz a jaká je výše vkladu na bankovních účtech. Příslušné orgány jim mají poskytnuté informace potvrdit a v případě, že nebude ověřena jejich pravdivost, povede to k automatickému odmítnutí žádosti. Návrh nadále obsahuje povinnost odevzdat italské pohraniční strážci při vstupu do země hotovost nad 1.000€, jelikož ze zbytku budou hrazeny sociální služby, a to do té doby, než se rozhodne o kladném (peníze budou žadateli navraceny) či negativním (peníze budou využity na náklady repatriace) vyřízení žádosti (Molteni et al. 2016: 1–8).

LN taktéž přišla s návrhem pro zpřísnění trestů pro napomáhání ve věci ilegální imigrace⁶⁶. Jedná se jak o navýšenou trestnou sazbu, tak finanční postih až do výše 25.000 € za jednu nelegálně převáženou osobu (Molteni et al. 2015 1–8).

Změny Salviniho strana požadovala i v oblasti vydávání dlouhodobých povolení k pobytu pro ostatní rodinné příslušníky⁶⁷, kde

---

⁶⁵ Návrh zákona č. 3582 s názvem: „Introduzione dell’obbligo di deposito cauzionale e istituzione di un contributo speciale a carico degli immigrati irregolari richiedenti asilo o protezione internazionale“ (Zavedení povinnosti úschovy a vytvoření zvláštního příspěvku poskytovaného nelegálními přistěhovalci, žadateli o azyl nebo žadateli o mezinárodní ochranu). Návrh zákona byl podán 3. ledna 2016 v Poslanecké sněmovně (Camera dei Deputati) a nebylo prozatím dáno stanovisko projednávajícího výboru.

⁶⁶ Návrh zákona č. 3081 s názvem: „Modifiche all’articolo 12 del testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell’immigrazione e norme sulla condizione dello straniero, di cui al decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, in materia di favoreggiamento dell’immigrazione clandestina (Změny čl. 12 konsolidovaného ustanovení týkajícího se imigrace a norem za předpokladu kdy se cizinec na základě legislativního nařízení 25. července 1998 č. 286 podílí na nelegální imigraci). Návrh zákona podán 29. dubna 2015 v Poslanecké sněmovně (Camera dei Deputati) a nebylo prozatím dáno stanovisko projednávajícího výboru.

⁶⁷ Návrh zákona č. 1380 s názvem: „Modifica all’articolo 9 del testo unico di cui al decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, concernente il rilascio del permesso di soggiorno per

navrhovala jeho získání pouze pro nezletilé děti v domácnosti a manželé. LN v tom viděla cestu k zabránění pobírání sociálních dávek u širších členů rodiny, na které mají občané vlastníci dané povolení v Itálii právo (Caparini 2013: 1–4).

V otázce získávání italského občanství LN přišla s návrhem⁶⁸, který požaduje u žadatelů zkoušku ze znalosti italského jazyka, historie, tradic, institucí a základních pravidel „naší“ společnosti. To má změnit stávající stav, kdy je udělení občanství „pouhou“ byrokratickou záležitostí⁶⁹ (Consiglio 2016: 1–8).

S požadavkem na změnu získávání italského občanství⁷⁰ přišla také Forza Italia. Žadatel má prokázat znalost Ústavy či docházku na kurzy jazyka a národní historie po dobu jednoho roku. Vláda by tedy měla spolu s regiony organizovat proces jazykové, kulturní a sociální integrace, které je cizinec povinen se zúčastnit (Bianconi 2014: 1–8).

Dalším návrhem z dílny FI je návrh na zrušení pravidel pro vydávání povolení k pobytu z humanitárních důvodů⁷¹. Berlusconiho uskupení vidí v tomto typu ochrany italskou anomálii na poli mezinárodního práva, kdy byla zavedena po dobu jednoho roku zákonem Turco – Napolitano (Legge 40/1998)⁷². FI se odvolává na uznávání práva na azyl dle Úmluvy z roku

---

soggiornanti di lungo periodo“ (Změna čl. 9 konsolidovaného znění legislativní vyhlášky z 25. července 1998, n. 286, v otázce povolení k pobytu pro dlouhodobě pobývacího rezidenta). Návrh zákona podán 18. července 2013 v Poslanecké sněmovně (Camera dei deputati) a nebylo prozatím dáno stanovisko projednávajícího výboru.

⁶⁸ Návrh zákona č. 2394 s názvem: „Modifiche all’articolo 9 della legge 5 febbraio 1992, n. 91, e disposizioni concernenti l’introduzione di un esame di naturalizzazione per gli stranieri e gli apolidi che richiedono la cittadinanza“ (Změny u článku č. 9 zákona ze dne 5. února roku 1992 s číslem 91 a ustanovení týkající se zavedení testu občanství pro cizince a osoby bez státní příslušnosti, které žádají o občanství). Návrh zákona podán 17. května 2016 v Senátu (Senato) a nebylo prozatím dáno stanovisko projednávajícího výboru.

⁶⁹ Italské občanství lze získat po 10 letech legálního pobytu v zemi (Interno.gov.it. 2017).

⁷⁰ Návrh č. 2376 s názvem: „Modifiche alla legge 5 febbraio 1992, n. 91, in materia di acquisizione della cittadinanza“ (Změny zákona ze dne 5. února 1992, č. 91 o nabytí státního občanství). Návrh zákona podán 14. května 2014 v Poslanecké sněmovně (Camera dei Deputati) a nebylo prozatím dáno stanovisko projednávajícího výboru.

⁷¹ Návrh č. 3915 s názvem: „Abrogazione di norme in materia di rilascio del permesso di soggiorno per motivi umanitari e delega al Governo per il conseguente riordino della disciplina della protezione internazionale“ (Zrušení pravidel pro vydávání povolení k pobytu z humanitárních důvodů a delegování vlády pro následnou reorganizaci právních předpisů mezinárodní ochrany). Návrh zákona podán 21. června 2016 v Poslanecké sněmovně (Camera dei Deputati) a nebylo prozatím dáno stanovisko projednávajícího výboru.

⁷² Zákon z roku 1998 si stanovil za cíl definovat jasný a jednotný rámec při ustanovení o vstupu, pobytu a vyhoštění z Itálie (Di Martino 2013: 9).

1951 a doplňkové ochrany dle směrnice EU 2005/85/CE⁷³ zavedené do italského zákonodárství legislativním dekretem č. 25/2008. Navrhující poslanci kritizují neaktuálnost onoho typu ochrany, který byl sepsán pro potřeby devadesátých let a dnešní žadatel tak díky tomu stojí na půli cesty nejistoty mezi repatriací a mezinárodní ochranou (Fontana et al. 2016: 1–8).

S návrhem jakým způsobem získat italské občanství⁷⁴ přišlo také Nuovo Centrodestra. I ono požaduje po cizincích zkoušku ze znalosti italské ústavy, kultury a jazyka. Nicméně v daném návrhu můžeme na druhou stranu spatřit k cizincům jisté vstřícné kroky. Nejprve jde o přiznání nároku na občanství dětem, které v Itálii absolvovaly školní docházku po dobu minimálně osmi let a měly za rodiče cizího státního příslušníka, pobývajícího legálně na území Itálie. Občanství by taktéž dle NCD mohl získat legálně pobývajícím cizinec, s dobou residence v Itálii minimálně šest let a získal by přitom univerzitní diplom (Bianchi 2014: 1–8).

Tabulka 1: Zájem jednotlivých politických stran o určitý typ imigrační politiky a jejich postoj k danému tématu

	Organizovaný zločin a nelegální imigrace	Sjednocování rodin a postih zaměstnavatelů	Povolení k pobytu	Integrace	Azylová politika a uprchlíci	Občanství
PD	YX ₁	X ₁	X ₁	YX ₁	YX ₁	YX ₁
NCD				Y	Y	X _{1,2}
M5S	Y				YX ₁	YX ₁
FI	Y		X ₂			X ₂
LN	YX ₂		YX ₂	Y	YX ₂	X ₂

Legenda: Y (program) X (aktivita v parlamentu)

₁ (otevřený postoj) ₂ (restriktivní postoj)

⁷³ Směrnice rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (Rada EU 2005).

⁷⁴ Návrh zákona č. 2495 s názvem: „Modifiche alla legge 5 febbraio 1992, n. 91, in materia di acquisto, concessione e riacquisto della cittadinanza“ (Změny zákona ze dne 5. února 1992, č. 91, na získání, oprávnění a opětovné nabytí občanství). Návrh zákona podán dne 26. června 2014 v Poslanecké sněmovně (Camera dei deputati).

Závěr

Cílem této bakalářské práce byla analýza postoje vybraných italských politických stran směrem k imigrační politice. Zajímalo nás, zda se ona přesvědčení prolínají s jejich postojem v praxi a jakým aspektům ohledně imigrační politiky je u nich věnována pozornost. Počet případů N odkazoval k pěti subjektům: Lega Nord, Forza Italia, Nuovo Centrodestra, Movimento Cinque Stelle a Partito Democratico. Jejich samotný výběr měl zajistit ideologickou různorodost, ale také pracoval s relevantností v italském politickém systému, případně v jakém jsou vztahu vzhledem mocenské pozici v italském parlamentu (vláda x opozice).

Vstupním předpokladem byla domněnka, že levicové politické strany by měly vykazovat vstřícnější postoj k imigrantům, než ty pravicové. Z tohoto důvodu bylo potřeba popsat, jak určité ideologické směry imigraci a celkově cizince ve vlastní společnosti chápou

Abychom mohli porozumět ideologickému postoji u zkoumaných politických stran, bylo třeba si definovat a operacionalizovat několik pojmů, a tím si vymezit prostor našeho zkoumání. Bylo tedy stanoveno, že objektem zájmu jest podle migračního toku vnější migrace, tedy mezinárodní. V rámci vnější migrace můžeme rozlišovat mezi emigrací a imigrací, po celou dobu práce nás však zajímalo to druhé uvedené – přistěhovalectví.

Samotnou imigraci můžeme rozdělit na legální a nelegální, i přesto, že ani jedna z nich nemá obecně přijatou platnou definici. U nelegální imigrace rozlišujeme tři aspekty (vstup do země, pobyt a zaměstnání), které spolu souvisí a prolínají se. Studium textového obsahu volebních a dlouhodobých programů, případně mediálních vystoupení u jednotlivých politických stran nás mělo dovést k poznání, jak se ideologicky prezentují. Co se týče samotných imigračních politik, tedy řešení pobytu cizinců na území státu, jehož nejsou občany, pohybujeme se v několika oblastech. Těmi jsou například: sjednocování rodin, repatriace, integrace, organizovaný zločin (trafficking a smuggling), postihy pro zaměstnavatele zaměstnávající nelegálně přistěhovalce, vydávání povolení k pobytu, integrace či uprchlická a azylová politika.

Co se týče programové náplně a aktivity v parlamentu u jednotlivých politických stran, tak budeme-li se držet striktní definice jak chápat imigrační politiku, žádný subjekt nepokryl všechna nabízená témata v obou dvou případech (programová náplň a aktivita v parlamentu). Ze všech zkoumaných stran, největší aktivitu v Poslanecké sněmovně a Senátu vyvíjelo vládní Partito Democratico, které ve svých zákonných návrzích předčilo ostatní zastoupené strany, jelikož se tematicky věnovala každému námi definovanému okruhu imigrační politiky. V programech byla upřena pozornost především na integraci, udělování občanství, azylovou politiku, organizovaný zločin a nelegální přistěhovalectví. Naopak byla vynechána u otázky povolení k pobytu, sjednocování rodin a postihům pro zaměstnavatele. Při hlasováních a v samotných návrzích se potvrdila existence vnitřního kosmopolitního proudu v celkové otevřenosti v italské imigrační politice.

Další vládní strana Nuovo Centro Destra sice ve všech sledovaných případech hlasovala spolu s PD, přičemž u ní nebyly v programu zaměřeném především na integraci cizinců a azylovou politiku, nalezeny liberální či sociálnědemokratické prvky. Následně pak samotná aktivita v parlamentu, tak ta zůstala relativně nízká. Jednalo se o jeden návrh zákona v rámci občanství s mírnou uzavřeností (požadavek zkoušky z italských reálií), ale zároveň s jistou otevřeností (získání občanství za určitých podmínek, již po šesti letech oproti deseti a nárok na něho pro děti cizinců absolvujících určitou dobu školní docházku).

Z opozičních stran vyvíjela v parlamentu největší aktivitu Lega Nord, která svými návrhy zákonů pokryla témata organizovaného zločinu, získávání povolení k pobytu, občanství, nelegální imigrace a azylové politiky, kdy i tato témata (kromě občanství) zahrnula do svého programu. Ten je sice „uhlazeně“ sepsaný, ale v rétorice a jednání lídrů této strany, LN klasifikujeme jako krajně pravicovou. Lze od ní tedy očekávat restriktivní imigrační politiku, což se naplnilo, jelikož její návrhy byly ze všech sledovaných subjektů v italské imigrační politice nejvíce uzavřené. Není tedy překvapením, že taktéž hlasovala proti novému zákonu o občanství přiznávající za určitých podmínek cizincům italskou státní příslušnost na základě principů *ius soli* a *ius culturae* či nepodpořila návrh na podporu

ochrany vstoupivších nezletilých do země, vzešlým z dílny PD. Při návrhu o postihování zaměstnavatelů, kteří využívají nelegální imigranty na práci, zdržela se hlasování.

Další opoziční politickou stranou, kterou jsme zahrnuli do této práce, byla Berlusconiho Forza Italia. Její programová vágnost a složitá ideologická zařaditelnost se projevila taktéž ve formulaci jediného tématu, které zmínila ve svých materiálech (nelegální imigrace a organizovaný zločin). V parlamentu přesto svými návrhy v oblasti povolení k pobytu a občanství potvrdila svou uzavřenost v italské imigrační politice vycházející z populistického stylu jednání jejího lídra. Zdržela se hlasování u ochrany nezletilých osob přicházejících do země a u postihu pro zaměstnavatele. V případě nového zákona o občanství hlasovala proti přijetí.

Jako poslední, taktéž v opozici, bylo zkoumáno populistické politické hnutí Movimento Cinque Stelle. To ve svém programu zaujímal ve vztahu k imigraci spíše postoje vlastní pravicovým stranám, se zaměřením na témata organizovaného zločinu, nelegální imigrace, uprchlictví a azylové politiky nebo udělování občanství. Svými návrhy v parlamentu se snažilo o změnu současného stavu azylového systému v Itálii, který mimochodem velmi kritizuje z pozice jeho finančního zneužívání. Taktéž navrhovalo otevřenější aspekty ve vztahu k získávání italského občanství. Co se týče hlasování, tak hnutí podpořilo vládní návrhy na postihy zaměstnavatelů, ochranu nezletilých osob, ale v případě získání občanství na principu *ius soli* a *ius culturae* hlasovalo proti. Tím pádem M5S potvrdilo vymezující se pozici proti všem zavedeným stranám, ať už jsou ve vládě či v opozici.

Na závěr lze konstatovat, že ačkoliv se ve svých stranických materiálech zkoumané subjekty zaobírají především problematikou nelegální imigrace, azylové politiky, organizovaným zločinem a uprchlictvím, tak v zákonodárném procesu budilo největší pozornost téma získávání italského občanství následované otázkou udělování povolení k pobytu. Vyvážený zájem, jak v programu, tak v návrzích zákonů panoval u azylové politiky a uprchlictví. Naopak nejmenší prostor dostalo téma sjednocování rodin a postihování zaměstnavatelů využívajících nelegální imigranty.

Prameny a literatura

Prameny

Alfano, Angelino. 2016. „Oggi, al Palazzo di Vetro dell'Onu, al via il vertice sui Grandi movimenti di migranti e Rifugiati...“ In: *Facebook*. 19. září 2016 22:52. Dostupné na:

<https://www.facebook.com/angelinoalfano.it/posts/1307043892661852>, (1.5.2017).

Benedikt XVI. 2009. „Caritas in Veritae“. In: *Radiovaticana.cz*. 7. červenec 2009. Dostupné na: <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=11520>, (1.5.2017).

Beppegrillo.it. 2015. „Immigrati, Italia? No grazie“. In: *Il Blog di Beppe Grillo*. 10. červen 2015. Dostupné na: http://www.beppegrillo.it/2015/06/immigrati_italia_no_grazie.html, (1.5.2017).

Bianchi, Dorina. 2014. Návrh zákona č. 2495 ze dne 26. června 2014: *Modifiche alla legge 5 febbraio 1992, n. 91, in materia di acquisto, concessione e riacquisto della cittadinanza*. Roma: Camera dei Deputati.

Bianconi, Maurizio. 2014. Návrh zákona č. 2376 ze dne 14. května 2014: *Modifiche alla legge 5 febbraio 1992, n. 91, in materia di acquisizione della cittadinanza*. Roma: Senato della Repubblica.

Camera dei deputati. 2008. Legge 24. luglio 2008, n. 125. „Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 23 maggio 2008, n. 92, recante misure urgenti in materia di sicurezza pubblica“. In: *Gazzetta Ufficiale n 173*. 25. červenec 2008. Dostupné na: <http://www.camera.it/parlam/leggi/081251.htm>, (1.5.2017).

Camera dei Deputati. 2016. Hlasování o návrhu zákona č. 1658. In: *Camera.it*. 18. říjen 2016. Dostupné na: http://documenti.camera.it/votazioni/votazionitutte/schedaVotazione.asp?Legislatura=17&RifVotazione=699_68&tipo=dettaglio, (8.6. 2017).

Caparini, Davide Carlo et al. 2013. Návrh zákona č. 1380 ze dne 18. července 2013: *Modifica all'articolo 9 del testo unico di cui al decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, concernente il rilascio del permesso di soggiorno per soggiornanti di lungo periodo*. Roma: Camera dei Deputati.

Carlioni, Anna Maria et al. 2016. Návrh zákona č. 3580 ze dne 3. února 2016: *Modifiche al codice penale, al codice di procedura penale, al testo unico di cui al decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, e al decreto legislativo 8 giugno 2001, n. 231, in materia di intermediazione illecita e grave sfruttamento del lavoro, nonché per il contrasto dello sfruttamento di lavoratori stranieri irregolarmente presenti nel territorio nazionale*. Roma: Camera dei Deputati.

Consiglio, Nunziante. 2016. Návrh zákona č. 2394 ze dne 17. května 2016: *Modifiche all'articolo 9 della legge 5 febbraio 1992, n. 91, e disposizioni concernenti l'introduzione di un esame di naturalizzazione per gli stranieri e gli apolidi che richiedono la cittadinanza*. Roma: Senato della Repubblica.

Corriere.it. 2016. „Lega Nord e Forza Italia, trent'anni di guerra e pace nel nome del Centrodestra“. 13. listopad 2016. Dostupné na: <http://www.corriere.it/politica/cards/lega-nord-forza-italia-trent-anni-guerra-pace-nome-centrodestra/2016-salvini-il-centrodestra-siamo-noi.shtml>, (1.5.2017).

Corriere.it. 2017. „Addio Ncd, nasce Alternativa popolare, Alfano: «Chiamati a ripartire»“. 18. březen 2017. Dostupné na: http://www.corriere.it/politica/17_marzo_18/addio-ncd-nasce-alternativa-popolare-alfano-chiamati-ripartire-3d9fcd38-0bd3-11e7-a9ee-e937d2fc7af8.shtml, (1.5.2017).

Fattori, Elena. 2014. Návrh zákona č. 1603 ze dne 4. září 2014: *Disciplina organica in tema di diritto d'asilo, protezione internazionale e altre misure di protezione umanitaria*. Roma: Senato della Repubblica.

Fontana, Gregorio. 2016. Návrh zákona č. 3915 ze dne 21. června 2016: *Abrogazione di norme in materia di rilascio del permesso di soggiorno per motivi umanitari e delega al Governo per il conseguente riordino della disciplina della protezione internazionale*. Roma: Camera dei Deputati.

Forza Italia. 2013. Programma elezioni politiche 24–25. febbraio. In: *PDL.it*. Dostupné na: <http://www.pdl.it/programma-elezioni-politiche-2013/>, (1.5.2017).

Forza Italia. b.r. Carta dei valori. *Forza Italia*. Dostupné na: <http://forzaitalia.it/libri/carta-dei-valori/>, (9.1.2016).

Ferrari, Roberta. 2017. „Beppe Grillo Intervista esclusiva di Roberta Ferrari a In Onda La 7 dell'11 agosto 2015“. In: *Youtube*. 6. duben 2017. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=dhvZHTcrnxs>, (1.5.2017).

Giacomelli, Antonello et al. 2013. Návrh zákona č. 327 ze dne 18. března 2013: *Disciplina organica del diritto di asilo, dello status di rifugiato e della protezione sussidiaria, nonché disposizioni di attuazione delle direttive 2003/9/CE, 2005/85/CE e 2011/95/UE*. Roma: Camera dei Deputati.

Giorgis, Andrea; Gasparini, Daniela et al. 2016. Návrh zákona č. 3591 ze dne 5. února 2016: *Modifiche al testo unico di cui al decreto legislativo 18 agosto 2000, n. 267, in materia di diritto di elettorato attivo e passivo degli stranieri legalmente residenti in Italia nelle elezioni comunali, provinciali e circoscrizionali*. Roma: Camera dei Deputati.

Ilfattoquotidiano.it. 2015. „Lega, Salvini e le frasi choc. „Va dovelo porta il sondaggio“ I segreti dell'unico partito che vince: tv, Facebook e salamella“. 6. června 2015. Dostupné na: <http://www.ilfattoquotidiano.it/2015/06/06/lega-salvini-e-le-frasi-choc-va-dove-lo-porta-il-sondaggio-i-segreti-dellunico-partito-che-vince-tv-facebook-e-salamella/1741047/>, (1.5.2017).

Ilgiornale.it. 2015. „Forza Italia mette alle corde Renzi: «Fermare i clandestini anche militarmente»“. 9. červen 2015. Dostupné na: <http://www.ilgiornale.it/news/politica/forza-italia-mette-corde-renzi-fermare-i-clandestini-anche-m-1138688.html>, (1.5.2017).

Ilmessaggero.it. 2013. „Alfano lancia il Nuovo Centrodestra: „No a FI per me scelta Dolorosa. No a decadenza Berlusconi“. 16. listopad 2013.

Dostupné na: http://www.ilmessaggero.it/PRIMOPIANO/POLITICA/alfano_nuovo_centrodestra/notizie/360466.shtml, (1.5.2017).

Independent.co.uk. 2013. „Silvio Berlusconi's heir Angelino Alfano forms new party in Italy“. 15. listopadu 2013. Dostupné na: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/silvio-berlusconi-s-heir-angelino-alfano-forms-new-party-in-italy-8943520.html>, (1.5.2017).

Lastampa.it 2015. „Ius soli, tutto quello che c'è da sapere“. 13. říjen 2015. Dostupné na: <http://www.lastampa.it/2015/10/13/italia/cronache/ius-soli->

tutto-quello-che-c-da-sapere-uXm3S3ov6iUgMZWnPehTkL/pagina.html,
(8.6.2017).

La Stampa.it. 2016. „Le dimissioni di Renzi, la caduta di Roma“. 7. prosinec 2016. Dostupné na:

<http://www.lastampa.it/2016/12/07/italia/politica/le-dimissioni-di-renzi-la-caduta-di-roma-fKBpADYzqnYLMYai8V1PnM/pagina.html>, (1.5.2017).

La7 Attualitá. 2016. „Le proposte del M5S sull'immigrazione“. In: *Youtube*. 19. srpen 2016. Dostupné na:

<https://www.youtube.com/watch?v=Y8SC2W4e0aQ>, (1.5.2017).

Lega Nord. 2013. Indicazioni per la stesura del Programma elettorale per i comuni. Elezioni Amministrative 2013. In: *Leganord.org*. Dostupné na: http://www.leganord.org/phocadownload/elezioni/amministrative/Prgramma_Elezioni_Amministrative2013.pdf, (1.5.2017).

Lega Nord 2015. Immigrazione: Linee Guida Generali Lega Nord. In: *Leganord.org*. Dostupné na:

http://www.leganord.org/phocadownload/documenti_politici/immigrazione/2%20-%20linea%20comune%20in%20tema%20di%20immigrazione.pdf, (1.5.2017).

Ministero dell'Interno. 2017. „Cittadinanza“. In: *Interno.governo.it*. Dostupné na: <http://www.interno.gov.it/it/temi/cittadinanza-e-altri-diritti-civili/cittadinanza>, (8.6.2017).

Ministero dell Lavoro e delle Politiche Sociali, Ministero dell'Interno a Ministero dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca. 2010. „Piano per l'integrazione nella sicurezza Identitá e Incontro“. Dostupné na: http://www.asgi.it/wp-content/uploads/public/piano_integrazione_2010.pdf, (1.5.2017).

Molteni, Nicola et al. 2015. Návrh zákona č. 3081 ze dne 29. dubna 2015: *Modifiche all'articolo 12 del testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero, di cui al decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, in materia di favoreggiamento dell'immigrazione clandestina*. Roma: Camera dei Deputati.

Molteni, Nicola et al.. 2016. Návrh zákona č. 3582 ze dne 3. února 2016: *Introduzione dell'obbligo di deposito cauzionale e istituzione*

di un contributo speciale a carico degli immigrati irregolari richiedenti asilo o protezione internazionale. Roma: Camera dei Deputati.

Movimento Cinque Stelle. 2010. Programma – Movimento – 5 Stelle. In: *Beppegrillo.it*. Dostupné na: <http://www.beppegrillo.it/iniziative/movimentocinquestelle/Programma-Movimento-5-Stelle.pdf>, (1.1.2016).

Movimento Cinque Stelle. 2014. Immigrati: le 7 proposte del M5S per fermare l'emergenza. In: *Beppegrillo.it*. 16. 10. 2014, dostupné na: <http://www.beppegrillo.it/movimento/parlamento/esteri/2014/10/immigrati-le-7-proposte-del-m5s-per-fermare-lemergenza.html>, (1.1.2016).

Nuovo Centro Destra. 2014. „In Europa, prima l'Italia“. In: *Formiche.it*. Dostupné na: http://formiche.net/files/2014/05/Europa_Programma_sintetico-ncd.pdf, (1.5.2017).

OSN. 1951. *Úmluva o právním postavení uprchlíků*. Dostupné na: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/uprchlici.pdf>, (1. 11. 2016).

UNHCR. 2016. „Uprchlíci“ a „migranti“. Dostupné na: <http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/news/2016/uprchlici-a-migranti.html>, (3.11. 2016).

Parlamento17.openpolis.it. 2017. Hlasování o návrhu zákona č. 3580. In: *Parlamento17.openpolis.it*. 18. říjen 2016. Dostupné na: https://parlamento17.openpolis.it/singolo_atto/60784, (8.6. 2017).

Partito Democratico. 2013. „L'Italia giusta“. In: *Partitodemocratico.it*. 28. leden 2013. Dostupné na https://www.slideshare.net/Partito_Democratico/il-programmadeidemocraticideiprogressisti?ref=http://archive.partitodemocratico.it/doc/249441/litalia-giusta-programma.htm, (1.5.2017).

Partito Democratico. „L'Europa cambia verso“. In: *leggioggi.it*. Dostupné na: <http://www.leggioggi.it/wp-content/uploads/2014/05/programma-pd-europee-2014.pdf>, (1.5.2017).

Partito Democratico. 2008. „Manifesto dei valori del Partito Democratico“. In: *Partito Democratico*. 16. 2. 2008. Dostupné na: <http://www.partitodemocratico.it/gCloud-dispatcher/d2fd1f91-96df-4808-8f89-600f3148f3e2>, (9.1.2016).

Repubblica.it. 2015. „Citattdinanza: sí della Camera allo ius soli. La nuova legge passa al Senato“. 13. řijen 2015. Dostupné na: http://www.repubblica.it/politica/2015/10/13/news/legge_cittadinanza_senato-124967907/, (8.6.2017).

Repubblica.it. 2016a. „Salvini incita la platea leghista: „Ripuliamo le città dagli immigrati“. 15. srpen 2016. Dostupné na: http://www.repubblica.it/politica/2016/08/15/news/salvini_incita_la_platea_leghista_ripuliamo_le_citta_dagli_immigrati_-146054272/, (1.5.2017).

Repubblica.it. 2016b. „Grillo: „Adesso é il momento di proteggerci, rimpatriare subito tutti gli immigrati irregolari“. 23. prosinec 2016. Dostupné na: http://www.repubblica.it/politica/2016/12/23/news/grillo_adesso_e_il_momento_di_proteggerci_rimpatriare_subito_tutti_gli_immigrati_irregolari_-154741098/, (1.5.2017).

Repubblica.it. 2017. „Primarie Pd, Renzi vince nettamente: «Al fianco del governo: nuovo inizio, niente rivincite». 30. duben 2017. Dostupné na: http://www.repubblica.it/politica/2017/04/30/news/primarie_pd_elezioni_segretario_scrutinio-164320193/?ref=RHPPLF-BH-I0-C8-P3-S1.8-T1, (1.5.2017).

Romea.cz. 2016. „AFP: V Itálii se šíří rasismus rozdmýchávaný vládní stranou“. 11. ledna 2010. Dostupné na: <http://www.romea.cz/cz/zpravy/afp-v-italii-se-siri-rasismus-rozdmychavany-vladni-stranou>, (1.5.2017).

Salvini Matteo. 2017a. [Un gruppo di CLANDESTINI...]. In: *Facebook*. 1. únor 16:10. Dostupné na: <https://www.facebook.com/matteo.salvini1/posts/10210458590434649>, (1.5.2017).

Salvini Matteo. 2017b. Un "bravo migrante" africano di 25 anni... In: *Facebook*. 11. únor 2017 10:28. Dostupné na: <https://www.facebook.com/matteo.salvini1/posts/10210373771794236>, (1.5.2017).

Senato della Repubblica. 2012. *Costituzione della Repubblica Italiana*. Roma: Ufficio delle informazioni parlamentari, dell'archivio e delle pubblicazioni del Senato. Roma: Senato della Repubblica.

Směrnice Rady EU 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka. In: EUR – lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0085&from=CS>, (8.6.2017).

Scuvera, Chiara et al. 2014. *Návrh zákona č. 2532 ze dne 9. července 2014: Modifica all'articolo 29 del testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero, di cui al decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, per l'introduzione del congedo parentale per motivi di ricongiungimento familiare*. Roma: Camera dei Deputati.

Sorial, Girgis Girgio. 2013. *Návrh zákona č. 1204 ze dne 14. června 2013: Modifiche alla legge 5 febbraio 1992, n. 91, in materia di cittadinanza per nascita e di acquisto della cittadinanza*. Roma: Camera dei Deputati.

Stelle, Roberto. 2016. „Salvini a Ponte di Legno 2016 – video integrale 2016“. In: *Youtube*. 16. srpen 2016. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=7IfyMuFBkRs>, (1.5.2016).

Termometropolitico.it. 2017. „Renzi si dimette da segretario: congresso Pd subito ed elezioni a giugno“. 17. únor 2017. Dostupné na: http://www.termometropolitico.it/1245232_renzi-si-dimette-da-segretario.html, (1.5. 2017).

UNODC. 2004. *United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto*. Vienna: UNODC. Dostupné na: https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf, (19.11.2016).

Vista Agenzia Televisiva Nazionale. 2014. *Immigrazione. Alfano a Lega: „Non baratto vite migranti con voti“*. Scoppia bagarre, seduta sospesa. In: *Youtube*. 16. duben 2014. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=7Jdhd9qT91w>, (1.5.2017).

Vista Agenzia Televisiva Nazionale. 2015a. „Standing ovation per Renzi a Milano sull'immigrazione“. In: *Youtube*. 18. červenec 2015. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=q4Zwknz-Ht4>, (1.5.2017).

Vista Agenzia Televisiva Nazionale. 2015b. „Alfano: i rimpatri dei profughi devono funzionare“. In: *Youtube*. 2. září 2015. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=_M8P7Cmi2Sc, (1.5.2017).

Youfocus.tv. 2011. „Berlusconi incita al razzismo: "No ad una Milano islamica". In: *Youtube*. 23. květen 2011. Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=-Kz5msR_BmU, (1.5.2017).

Zampa, Sandra et al. 2013. Návrh zákona č. 1658 ze dne 4.10.2013:

Modifiche al testo unico di cui al decreto legislativo 25 luglio 1998, n. 286, e altre disposizioni concernenti misure di protezione dei minori stranieri non accompagnati. Roma: Camera dei Deputati.

Literatura

Albertazzi, Daniele a McDonnell, Duncan. 2008. „Introduction: The Sceptre and the Sceptre“. In: *Twenty – first Century Populism: the Spectre of Western European Democracy*. Eds. Albertazzi, Daniele a McDonnell, Duncan. Basingstoke: Palgrave Macmillan, UK, 1–15.

Art, David. 2011. *Inside the radical right: the development of anti-immigrant parties in Western Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Baršová, Andrea a Barša, Pavel. 2005. *Přistěhovalectví a liberální stát. bImigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Mezinárodní politologický ústav.

Betz, Hans – Georg. 1998. Against Rome: The Lega Nord. In: *The New Politics of the Right. Neo-Populist Parties and Movements in Established Democracies*. Eds. Betz, Hans – Georg a Immerfall, Stefan. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 45–59.

Betz, Hans – Georg. 2007. „Against the „Green Totalitarianism“: Anti – Islamic Nativism in Contemporary Radical Right – Wing Populism in Western Europe“. In: *Europe for the Europeans: the Foreign and Security Policy of the Populist Right*. Ed. Liang, Christina Schori. Ashgate: Hampshire, UK, 33–55.

Boaz, David. 2002. *Liberalismus v teorii a politice*. Praha: Liberální institut.

- Bobba, Giuliano a McDonnell, Duncan. 2016. „Different Types of Right-Wing Populist Discourse in Government and Opposition: The Case of Italy“. *South European Society and Politics* 21, No. 3, 281–299.
- Bordignon, Fabio a Ceccarini, Luigi. 2013. „Five Stars and a Cricket. Beppe Grillo Shakes Italian Politics.“ *South European Society and Politics* 18, No. 4, 427–449.
- Bornschieer, Simon. 2010. *Cleavage Politics and the Populist Right. The New Cultural Conflict in Western Europe*. Philadelphia: Temple University Press.
- Brighi, Elisabetta a Giugni, Lilia. 2016. „Foreign Policy and the Ideology of Post-ideology: The Case of Matteo Renzi’s Partito Democratico.“ *The International Spectator* 51, No. 1, 13–27.
- Bull, Cento Anna a Gilbert, Mark. 2001. *The Lega Nord and the Northern Question in Italian Politics*. Basingstoke, Palgrave Macmillan, UK.
- Caiani, Manuela; della Porta, Donatella a Wagemann, Claudius. 2012. *Mobilizing on the Extreme Right. Germany, Italy, and the United States*. Oxford: Oxford University Press.
- Castles, Stephen a Miller, Mark J.: 2009. *The age of migration. International Population Movements in the Modern World*. 4th edition. Basingstoke: Palgrave Macmillan, UK.
- Colombo, Monica. 2013. „Discourse and Politics of Migration in Italy. The Production and Reproduction of Ethnic Dominance and Exclusion.“ *Journal of Language and Politics* 12, No. 2, 157–179.
- Cuperus, René a Elchardus, Mark. 2012. „Social Cohesion, Culture Politics and the Impact of Migration“. In: *After the Third Way. The Future of Social Democracy in Europe*. Eds. Diamond, Patrik a Cramme, Olaf. London: I. B. Tauris, 125–143.
- Delgado Wise, Raúl a Márquez Covarrubias, Humberto. 2012. „Contemporary migration seen from the perspective of political economy: theoretical and methodological elements.“ In: *Handbook of Research Methods in Migration*. Ed. Vargas-Silva, Carlos. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, UK, 92–117.
- Di Martino, Alberto et al. 2013. *The Criminalization of Irregular Immigration: Law and Practice in Italy*. Pisa: Pisa University Press.

- Di Nicola, Andrea a Musumeci, Giampaolo. 2014. *Confessioni di un trafficante di uomini*. Milano: Chiarelettere.
- Dottori, Germano a Paoletti, Emanuela. 2015. „Italy and the Challenge of Mass Migration: Risks and Opportunities vis-à-vis the EU’s Awareness of Migrants Rights Violations in the Euro-Mediterranean Region.“ In: *Italy’s Foreign Policy in the Twenty – first Century: A Contested Nature?* Eds. Marchi Balossi-Restelli, Ludovica; Whitman, Richard a Edwards, Geoffrey. London: Routledge, 148–178.
- Drbohlav, Dušan a Uherek, Zdeněk. 2007. „Reflexe migračních teorií“. *Geografie – Sborník České geografické společnosti*, 112, č. 2, 125-141.
- Fasani, Francesco. 2008. *Undocumented Migration. Counting the Uncountable. Data and Trends across Europe. Country Report – Italy*. European Commission: Clandestino Research Project. Dostupné na: http://irregular-migration.net/typo3_upload/groups/31/4.Background_Information/4.4.Country_Reports/Italy_CountryReport_Clandestino_Nov09_2.pdf, (29. 10. 2016).
- Franzosi, Paolo; Marone, Francesco a Salvati, Eugenio. 2015. “Populism and Euroscepticism in the Italian Five Star Movement.“. *The International Spectator* 50, No. 2, 109–124.
- Germa, Raimon Obiols. 2002. *Sociální demokracie v globalizovaném světě*. Praha: Epoque.
- Grabow, Karsten a Hartleb, Florian. 2013. „Mapping Present – day Right – wing Populists“. In: *Exposing the Demagogues. Right – wing and National Populist Parties in Europe*. Eds. Grabow, Karsten a Hartleb, Florian. Berlin: Konrad – Adenauer – Stiftung, 13–45.
- Guigni, Lilia. 2014. „The Italian Left at a Crossroads.“ *Renewal a Journal of Social Democracy* 22, No. 1/2, 129–138.
- Gutmannová, Amy. 2001. „Úvod“. In: *Multikulturalismus. Zkoumání politiky uznání*. Eds. Taylor, Charles a Gutmannová, Amy. Praha: Filosofía, 17–41.
- Heywood, Andrew. 2008. *Politické ideologie*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

- Hloušek, Vít a Kopeček, Lubomír. 2010. *Politické strany. Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Praha: Grada.
- Ignazi, Piero. 2003. *Extreme right parties in Western Europe*. Oxford: Oxford University Press.
- Ignazi, Piero. 2006. „Legitimation and Evolution on the Italian Right Wing: Social and Ideological Repositioning of *Alleanza Nazionale* and the *Lega Nord*“. *South European Society & Politics* 10, No. 2, 333–349.
- Ignazi, Piero. 2008. *Partiti politici in Italia*. Bologna: Il Mulino.
- King, Russel. 2012. *Theories and Typologies of Migration: An Overview and A Primer*. Willy Brandt Series of Working Papers in International Migration and Ethnic Relations 3/12. Malmö Institute for Studies of Migration, Diversity and Welfare: Malmö University. Dostupné na: <https://www.mah.se/upload/Forskningscentrum/MIM/WB/WB%203.12.pdf>, (29. 10. 2016).
- Kymlicka, Will. 1995. *Multicultural Citizenship: A Liberal theory of Minority Rights*. Oxford: Clarendon Press.
- Kymlicka, Will. 2007. *Multicultural Odysseys: Navigating the New International Politics of Diversity*. Oxford: Oxford University Press.
- Lanzone, Liza a Woods Dwayne. 2015. „Riding the Populist Web: Contextualizing the Five Star Movement (M5S) in Italy“. *Politics and Governance* 3, No. 2, 54–63.
- Lindbeck, Assar a Snower, Dennis J. 2001. „Insiders versus Outsiders“. *The Journal of Economic Perspectives* 15, No. 1, 165–188.
- Massey, Douglas S. 1998. „Contemporary Theories of International Migration.“ In: *Worlds in Motion. Understanding International Migration at the End of the Millenium*. Massey, Douglas S., Arango, Joaquín et al. 1998. Oxford: Oxford University Press, 17–60.
- McCarthy, Patrick. 1996. „Forza Italia: The New Politics and Old Values of a Changing Italy“. In: *The new Italian Republic : from the fall of the Berlin Wall to Berlusconi*. Eds. Gundle, Stephen a Parker, Simon. London: Routledge, 130–147.
- Mering, Sabine a Mc Carty, Timothy Wyman. 2013. „Introduction“. In: *Right – Wing Radicalism Today. Perspectives from Europe and the US*. Eds. Mering, Sabine a Mc Carty, Timothy Wyman. London: Routledge, 1–13.

- Meyer, Thomas. 2000. *Transformace sociální demokracie: strana na cestě do 21. století*. Brno: Doplněk.
- Milza, Pierre. 2005. *Evropa v černých košilích*. Praha: Themis.
- Mudde, Cas. 2000. *The ideology of the extreme right*. Manchester: Manchester University Press.
- Murray, Douglas. 2006. *Neoconservatism. Why We Need It?* New York: Encounter Books.
- O'Hara, Kieron. 2011. *Conservatism*. London: Reaktion Books.
- Paolucci, Caterina. 2006. *A Firm Masquerading as a Party Transforms Italy: Berlusconi's Forza Italia. European*, Příspěvek přednesený na konferenci European Consortium of Political Research, Nikosia, Kypr 25-30. dubna 2006. Dostupné na: <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/3fc4a582-262a-40e0-af67-b048ed79ac3b.pdf> , (1.5.2017).
- Pasquino, Gianfranco. 2013. „Italy“. In: *The Palgrave Handbook of Social Democracy in the European Union*. Eds. De Waele, Jean-Michel; Escalona, Fabien a Vieira, Mathieu.. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 222–244.
- Rasmussen, Hans Kornø. 1997. *No Entry. Immigration Policy in Europe*. Copenhagen: Copenhagen Business School Press.
- Ruzza, Carlo a Fella, Stefano. 2009. *Re – inventing the Italian Right. Territorial Politics, populism and „Post-fascism“*. Routledge: Abingdon.
- Ruzza, Carlo a Fella, Stefano. 2011. „Populism and the Italian Right“. *Acta Politica* 46, No. 2, 158–179.
- Ruzza, Carlo a Fella, Stefano. 2013. „Populism and the Fall of the Centre Right in Italy: The End of the Berlusconi Model or a New Beginning?“ *Journal of Contemporary European Studies* 21, No. 1, 38–52.
- Sacconi, Maurizio, Quagliariello, Gaetano a Roccella. Eugenia. 2014. *Moderati: Per un nuovo umanesimo politico*. Venezia: Marsilio Editori.
- Scruton, Roger. 1993. *Smysl konzervatismu*. Praha: Torst.
- Scruton, Roger. 2007. *A Political Philosophy: Arguments for Conservatism*. London: Bloomsbury.
- Simeoni, Monica. 2015. *Morbid Democracy. Old and New Populism*. Brussels: Peter Lang.

- Shin, Michael E. a Agnew, John A. 2008. *Berlusconi's Italy. Mapping Contemporary Italian Politics*. Philadelphia: Temple University Press.
- Stojanov, Robert a Gladišová, Lucie. 2011. „Úvod do tématu migrace a rozvoje a přehled klíčových teoretických konceptů.“ In: *Migrace a rozvoj. Rozvojový potenciál mezinárodní migrace*. Stojanov, Robert a Gladišová, Lucie a kol. Praha: UK FSV.
- Strmiska, Maxmilián. 2003. „Liga Severu: její postavení a role v italské stranicko – politické soustavě (1993–2002)“. *Středoevropské politické studie* 5, č. 1. Dostupné na: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=13>, (1.5.2017).
- Štica, Petr. 2010. *Migrace a státní suverenita. Oprávnění a hranice přistěhovalecké politiky z pohledu křesťanské etiky*. Červený Kostelec: Pavel Mervart.
- Štica, Petr. 2014. *Etika a migrace. Vybrané otázky současné imigrace a imigrační politiky*. Ostrava: Moravapress.
- Šuštková, Markéta. 2008. „Silvio Berlusconi a Forza Italia: fyziognomie marketingu lídra“. *Politologica. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis* 5, No. 6, 37–46.
- Tamir, Yael. 1993. *Liberal Nationalism*. Princeton: Princeton University Press.
- Tarchi, Marco. 1998. „The Lega Nord“. In: *Regionalist Parties in Western Europe*. Eds. De Winter, Lieven a Türsan, Huri. London: Routledge, 143–158.
- Urbinati, Nadia. 2014. *Democracy Disfigured. Opinion, Truth, and the People*. London: Harvard University Press.
- Wodak, Ruth. 2015. *The Politics of Fear. What Right-Wing Populist Discourses Mean*. London: Sage.

Přílohy

Příloha č. 1

Plakát Ligy Severu s textem: „*Oni nemohli dát imigraci pravidla. Ted' žijí v rezervacích!*“ „*Přemýšlejte o tom*“.

Zdroj: <http://www.stranieriinitalia.it/attualita/attualita/attualita-sp-754/i-pellerossa-padani-contro-gli-immigrati.html>, (1.5.2017).

Příloha č. 2

Plakát Ligy Severu s textem: *Islamizování nebo terorizování. Zastavme je!*

Zdroj:<http://www.giovaniliguri.leganord.org/imperia/immagini/ISLAMIZZATI.jpg> , (1.5.2017).

Příloha č. 3

Plakát Vzhůru Itálie s textem: „544.938 migrantů vyloděných za levicové vlády“.

Podtitulek zní: „Berlusconiho vláda vyloděné migranty zastavila. Dnes 80% všech vylodění jsou protizákonné“.

544.938

MIGRANTI SBARCATI con LA SINISTRA AL GOVERNO

Il Governo Berlusconi aveva fermato gli sbarchi
Oggi l'80% degli sbarchi riguarda irregolari

FORZA ITALIA
BERLUSCONI

Elaborazione FI su dati ministero interno e comm. Unimmigrazione

Zdroj: <https://www.facebook.com/ForzaItaliaUfficiale/photos/a.298792176929683.1073741826.172265396249029/836658949809667/?type=3&theater>, (1.5.2017)

Příloha č. 4

Plakát Hnutí pěti hvězd s textem: „*Hřbitov jménem Středomoří*“.

Zdroj:<http://www.movimento5stelle.it/parlamentoeuropeo/2015/04/ecatomb-e-di-migranti.html>, (6.5.2017).

Příloha č. 5

Plakát Demokratické strany s textem: „Znám způsob jak změnit svět, dívat se na něho společně. Imigrace jako příležitost pro Itálii“.

Zdroj: <http://archive.partitodemocratico.it/doc/266059/immigrazione-opportunita-per-l-Italia.htm>, (6.5.2017).